

કીર્તનિકા

કર્તા

અરવિંદેશ્વર ફરામજી ખખરદાર

૮૫
૫૦૨/૫૧૧
૫૦૨/૫

C. A. Khabardar.

15A, Tardeo Chambers,
Kashinath Road, Tardeo,
BOMBAY ૩૫

ચાહો કલ્યાણુ તો સીંચો હર પુણ્યથી,
ખીલશે કલ્યાણુના ક્યારા :
ધૂમ્રને રોપતા છશે અધારાં,
જ્યોતિને રોપતાં તારા રે !

: પ્રકાશક :

અરવિંદેશ્વર કુશભજી ખખરદાર

૧૧૪, સાન થોમ્સ હાઈ રોડ, મૈલાપોર,

મદ્રાસ-૪

114, San Thome High Road,

Mylapore, Madras-4

ઈ. સ. ૧૯૫૩

સંવત ૨૦૦૬

દેશી કૃતિ સ્વાધીન
વેલરટર્ડ

કિંમત રૂ. ૩-૦-૦

પ્રેક્ષી આદરિત

૧૧૦૦

• મુદ્રક :

લાલજી નાગજી ગળાવા

રૂંડ પ્રીન્ટમ

સ્વદેશી મીડિયમ પ્રેસ

મીરાતમ, મુંબઈ-૪

શ્રીમાન પ્રેમચંદ્રકે. જાણ
પ્રમુખ ધી મ સ ગુજરાતી ન જ

મદ્રાસના

સાહસિક વેપારી, પ્રગતિમાન ઉદ્યોગપતિ,
સાહિત્યના અને કૃષ્ણવણીના પ્રોત્સાહક,
મદ્રાસના શ્રી ગુજરાતી મંડળના પ્રમુખ,
વિનયશીલ ને ઉદારચરિત

શ્રીમાન કેશવભાઈ કે. શાહને

આભાર સાથે

અર્પણ

અરવિંદશર ફરામજી ખખરદાર

પ્રસ્તાવના

ગુજરાતી વાચકોના હૃદયમાં આ મારાં ઉદ્દેશોમાં ઉદ્દેશો ભજન-કીર્તન કાવ્યોનો સંગ્રહ મૂકતાં હું સંતોષ અનુભવું છું કે દસ વર્ષ ઉપર થયાં આર્યોના જૂના ધાર્મિક ગ્રંથોના સંશોધનકાર્યમાં અને તેઓના અનુવાદમાં હું ગૂંથાયેલો હોવા છતાં મારી જન્મભર જગ્યાએલી કવિતા મારાથી છૂટી પડતી નથી. ગયા અક્ટોબર ૧૯૫૧માં ફેટલીક કૌટુંબિક ઉપાધિઓને લીધે મારે મુંઝવે ઊડી પાછું મદ્રાસ આવીને રહેવા પડ્યું, અને આખું વર્ષ મારાં પત્નીની ને મારી પુત્રીની સખત મિમારીમાં અટવાઈ ગયા છતાં પ્રભુએ મારો અંતરપ્રકાશ તો તેવો જ રાખ્યો હતો, અને ગયા આગસ્ટ-સપ્ટેમ્બર ૧૯૫૨ના એ મહાદુઃખભર્યા માસોમાં આ નવાં ૭૫ કીર્તનો લખાયાં, તેમાં પ્રભુની જ મહેર હતી. ગુજરાતને આ નવાં કીર્તનો તેનો કાલજૂનો કંઈક પણ આનંદ આપશે, તો હું કૃતકૃત્ય થઈશ.

કવિતાસહિત્યના નવ રસ ઉપરાંત ભક્તિનો પણ દસમો રસ ગણાય છે, અને માનવજીવનને તેના સતત આદોલનમાં પાછી સમતોલતા લાવવામાં તે મુખ્ય ભાવ ભજવે છે જીવનને ગમે તે રસમાં બદલાવો, પણ પ્રભુરસની વાત કાંઈ ઓર જ છે. અંનરના કોઈક અઘૌઘિક આનંદમાં માનવીને તે તટલીન કરી શકે છે, અને ઘડીભર તે માનવજીવનની કલ-વાશને પણ ભુલાવે છે. સસારની ઉપાધિઓમા માનવદેહનું કોઈક વેળા ખાલી થઈ ગયેલું જેવું લાગે છે, ત્યારે પ્રભુભક્તિનાં અમૃત તેને પાછું રસથી ભરી દે છે, અને આવેલી ઉપાધિઓ સહેવામાં અને જીવનમાં પાછી કોઈક સ્થિરતા લાવવામાં તે સહાય કરે છે. આપણી ગુજરાતી ભાષામાં તો સદીઓ થઈ નાના મોટા કવિઓએ અને સાધુજનોએ ભજનકીર્તન આપવામાં ને કરવામાં પોતાના કવિજીવનનું સાર્થક માન્યું છે, અને એ પરંપરામાં મારા હૃદયનો પણ આ રજુકારો પુરાતો આવ્યો છે, અને ભજનિકા, કલ્યાણિકા અને નંદનિકા પછી આ કીર્તનિકાએ

એ પરંપરા છેવટ સુધી જળવી રાખી છે. ગુજરાતે ને ભારતદેશે સ્વ-
રાજ્ય મેળવ્યું તેનું સુખ તો જ્યારે મળવાનું હશે ત્યારે મળશે, પણ
આ આત્મરાજ્યનો આનંદ તો તે ગમે તે કાળે ભોગવી શકે છે. પ્રભુ
વિના આ વિશ્વ ઊગતું કે ખીટતું નથી, તો પ્રભુનાં ભજનકીર્તનના રસ
વગર તે રહી શકતું નથી. પ્રભુની પ્રેરણા પામેલા કવિઓ તો એ ગાયા જ
કરવાના, અને પ્રભુમકિતના રસિયાઓ એનો રસ માણતા જ રહેવાના.

સ્વરાજ્યનો લાભ લેનારાઓએ પ્રભુને પોતાના હૃદયમાં રાખવાને
બદલે તેને કબાટમાં બંધ કરી દીધો છે, એમ શું સમજીતોને નથી
લાગતું ? પ્રભુ કરો કે આવાં કીર્તનો પર તેમની દષ્ટિ પાછી કરે ને
તેની પ્રેરણા લઈને પ્રભુને પાછા કબાટમાંથી બહાર કાઢીને હૃદયમાં કે
સાથે રાખે, અને પ્રભુમય જીવન માણીને પોતાનું તેમજ દેશનું કલ્યાણ
કરે ! અરતુ !

મદ્રાસ, ૪,
તા ૧ લી મે ૧૯૫૩

અરદેશર દ્વરામજી ખબરદાર

				પૃષ્ઠ
૨૨	ઉદ્ધાર	૪૭
૨૩	અમીનો અમીર	૪૯
૨૪	શેષામૃત	૫૧
૨૫	સુખદુઃખ	૫૩
૨૬	દુઃખનું પરિવર્તન	૫૫
૨૭	સુખનાં વલખાં	૫૭
૨૮	તારણહાર	૫૮
૨૯	શ્રદ્ધા	૬૧
૩૦	જગતની હાંસી	૬૩
૩૧	ગોકની ગૂંથણી	૬૫
૩૨	જીવન દોહાલાં રે	૬૭
૩૩	તું જ અમારો એક મંથન	૬૯
૩૪	સંદેશો	૭૩
૩૫	તકલીફની તાસીર	૭૬
૩૬	અણખોલી ખોલી	૭૮
૩૭	મનની વિચિત્રતા	૮૦
૩૮	જન્મના ઇતિહાસ	૮૧
૩૯	વસંતી સ્થિતિ	૮૩
૪૦	સેવા	૮૫
૪૧	જગતનો પંથ ચિંતન	૮૭
૪૨	જીવનનો કોયડો	૯૧
૪૩	સુદ્ધિનાં ઉપાયાં	૯૪
૪૪	અગમ્ય	૯૭
૪૫	મનનું સુમન	૯૮
૪૬	વિલંબ	૧૦૦
૪૭	સુદ્ધિચિંતા	૧૦૨
૪૮	ગોદાનની ઉરમાળા	૧૦૪

સૂચિ

(પહેલી લીટીની)

	૫૩
૧ અમળ જડ મન રે	૮૩
૨ અણખોલી ખોલી રહું કેમ ખોલી ...	૭૮
૩ અમૃત ભરતી જિનરું ધણકુદ્યથી આભ	૧૨૬
૪ અમે રે પ્રવાસી પ્રભુપંથના	૩૬
૫ આવશો મા, કાઈ આવશો મા	૧૫૭
૬ ઉપર બેઠા દાણુ અદીડા ..	૨૬
૭ જિંયા નક્કને હો પૂછનારા રે ...	૮૧
૮ એવી તે કેવી તારી આંમુની માળ આ ...	૪૫
૯ અંજન અંજયાં જોડાં આલમની આંખમાં ...	૧૬૧
૧૦ કાંઈને જોઈતી હોય તો આવે, આપું મોહનની ઉરમાળા	૧૦૪
૧૧ કાંઈને મળ્યું હોય તો દેજો મારા સાહેબનું સરનામું	૨૮
૧૨ ક્યાં સુધી હે પ્રભુ ! કાવે પુરાઈ ...	૬૭
૧૩ ગાન સદા તુજ ગાઉ રે	૫
૧૪ જગનાં દુઃખને દરનારા રે અપો જરયુસ્ત્ર	૨૧
૧૫ જીવન દોલકાં રે પ્રભુજન દુઃખે સદા પિલાશે ...	૧૭
૧૬ તનમન અર્પણુ તુજને, નાથ ! ...	૯
૧૭ તનમનના તારા તાર ન ગુંજો ...	૩૨
૧૮ તને ક્યાં ક્યાં તે જઈ મારે જાનવો ...	૧૩૪
૧૯ તાત હો ! તાતાં વામે તીર ...	૪૯
૨૦ તારાં દુઃખની અવધ યે આવે રે ...	૬૧
૨૧ તારાં દુઃખનો અન ન આવે રે	૫૭
૨૨ તારી તે બાથ કેવી મોટી છે સાહેબા રે	૧૫૧
૨૩ તારી સેવામાં જીવન આ ગાળું રે	૮૪
૨૪ તુને લૂંટવાને આપું છું, પ્રભુ ! ધર ભાગને રે ...	૧૫૩
૨૫ તૂટી મુજ ગયાં રે ઝંઝરિયાં ...	૧૧૫
૨૬ દરદ મુજ દર રે ...	૫૫

૨૭	દિવ્ય દિગંત ઉધાડો	૧૯
૨૮	દીવડા તગતગે રે દીવડા તગતગે રે....	૧૬૩
૨૯	નાચી રહી ખલક કો નખરાતી નટની	૧૧૭
૩૦	નાથ ! જરી જરી આવે પ્રકાશ રે....	૧૪૧
૩૧	નાથ તો સૌથી છે ન્યારો રે	૧૩
૩૨	નાથ વિના કોણ રહ્યું મુજ આજ...	૬૯
૩૩	નાથ ! હવે તો ઉગારજો, નહીં જોયું આ જાય....	૫૯
૩૪	પુણ્યપથે પરવરવા જન સહુને સમજાવજો રે	૩૯
૩૫	પ્રભુ ક્યાં મળશે રે ?	૧૭
૩૬	પ્રભુ તું મારો રે	૧૧
૩૭	પ્રભુનામ વિના સાર નહીં કો સત્ય બીજો સંસારમાં	૧૪૩
૩૮	પ્રભુ મારા પ્રાણ ! સદા મને સદાજો રે	૧૪૭
૩૯	પ્રભુ ! મારા સુંદર સ્વપ્નાના મહેસો	૧૨૯
૪૦	ખેટા ! શાને તું અકળાતો ?	૬૫
૪૧	બોલી ઘો, બોલી ઘો, મારાં દિલનાં દાઝ્યાં બંધુડાં હો	૯૪
૪૨	ભકત ખરો તો તે જ રહે જે ભકિતરસે રેલાઈ રે....	૧૪૪
૪૩	ભજુ દ્યો, ભજુ દ્યો પ્રભુને, ભવનાં જૂદ્યાં ભાંડુડાં હો	૩૩
૪૪	મધમધ મોઢરિયાં રે મારાં મધમધ મોઢરિયાં	૧૨૬
૪૫	મન મારું છે વાંદરું, રહેતું નહીં પાધરું	૮૦
૪૬	મનમાં રહી ગઈ સહુ મનમાંની	૧૦૦
૪૭	માગ્યું તે કોને કદી મળશે આ પૃથ્વીમાં ?	૫૩
૪૮	માથે બાર હાથનો ઊભો	૧૦૮
૪૯	મારા તનનો તારો તૂટે રે	૪૭
૫૦	મારા દીપને કોઈ મા અડશે રે	૧૦૬
૫૧	મારા નાથ ! હજી તે મારે કહેવું શું તને !	૮૭
૫૨	મારાં વહાલાં બધાં ગયાં ચાલી	૧૪૫
૫૩	મારી ઝેળીને ભરી દેજો રે હો નાથ, હવે !	૧૪
૫૪	મારી ઝેળી લૂંટાઈ ગઈ આજ રે	૨૫
૫૫	મારું હૈયું આ કાઢી જાય, હડીલા !	૫૧
૫૬	મારો સાહેબ મને કદી ન છોડે રે	૪૧
૫૭	મારો સાહેબો મારે હૈયે રહે હસતો રે	૧૫૫

૫૮	માલિક ! મહેર ઉતારો	૭
૫૯	મૂકું મારી કૂલમાળ, ચરણે તારે	૩
૬૦	મોતીમયો છે મારો માંડવો	૧૨૩
૬૧	રચના આ કેવી તો રચાવી	૧૦૨
૬૨	રણો સાહેબ તુંમાં સમાઈ	૧૩૨
૬૩	વાણી વાગી, વાણી વાગી, વાણી વાગી રે	૧૩૧
૬૪	વાયાં વાયાં કંઈ નવતેરાં વહાણાં	૧૫૯
૬૫	વિશ્વ રચી તેનો ત્યાગ મેં કર્યો	૧૨૮
૬૬	સારું જગત મૂકે છે તારે ચરણ, પ્રભો !	૧૩૭
૬૭	સાંજલડી રે ! સંદેશો આ મારો	૭૩
૬૮	મુખન મુજ મન રે	૯૮
૬૯	મુરજન ! પ્રભુજનને પાછું જઈ કહેજો આટલું	૧૧૦
૭૦	સેનો ! જીવન આ વસતું થયું રે	૯૧
૭૧	હરિ તું વિણ અહીં કોઈ ન મારું	૧૫
૭૨	હરિ હરિ ! આ શી જગની હાતી...	૬૩
૭૩	હાંચે હાંચે ઊંચી આસ કરી ડાળ...	૧૧૯
૭૪	હું તો રોજ રોજ અંધું એના રાહ, હો સંવજ !	૩૦
૭૫	હે ખતક ખેત્રવા ! કહેનાનું તે જ તું ના કહી ગયો...	૭૬

કીર્તનિકા

૧

વંદન

કીર્તનિકા

—++—

અર્પણની માળા

(રાગ કાશી-તાલ લાવણી)

મૂકું મારી ફૂલમાળ,
ચરણે તારે, મૂકું પ્રભુ ! આ મુજ માળ !
ફૂલે લચી ગઈ ઉરડળ :
ચરણે તારે, મૂકું પ્રભુ ! આ મુજ માળ !

ઉરસાગર ગયા ફરી ઉભરાઈ,
ગઈ છલકાઈ તેની પાળ ;
મોતીની માળા ભરતી ઊર્મિઓ આવે :
લે, લે, પ્રભુ ! એ મોતીમાળ !—
ચરણે તારે, મૂકું પ્રભુ ! આ મુજ માળ ! ૧

તારા પૂનરીગળે માળા પહેરાવી
ભકતો ઝિછાવે નિજ નાળ ;
તારે જ માટે એ સૌ માળા હું ધાડું :
લે, લે, પ્રભુ ! એ જયમાળ !—
ચરણે તારે, મૂકું પ્રભુ ! આ મુજ માળ ! ૨

પળપળ નામ તારું જપતો રહું વહાલે ,
 જાણું ન કોણ થયો કાળ ;
 મારી રમનાના શબ્દો જામ્યા અંબરશા :
 લે, લે, પ્રભુ ! એ જપમાળ !-
 ચરણે તારે, મૂકું પ્રભુ ! આ મુજ માળ !

આબ્યા મારા હૃદયના કિનારા ભરતા
 જીવનદુઃખના જીવાળ ;
 બિડી છેળો ને મારી આંખો રહી બિભરી :
 લે, લે, પ્રભુ ! એ આંસુમાળ !-
 ચરણે તારે, મૂકું પ્રભુ ! આ મુજ માળ ! ૪

આત્માના તારો મારા ખેંચીને ગૂંથી
 તારાથી મોંઘી ને વિશાળ
 મારી આ માળા ઉરજ્યોતિની અરપું :
 લે, લે, પ્રભુ ! એ ઉરમાળ !-
 ચરણે તારે, મૂકું પ્રભુ ! આ મુજ માળ ! ૫

પ્રભુગાન

(રાગ કાશી-તાલ લાવણી)*

ગાન સદા તુજ ગાઉં રે,
હો પ્રભુ ખ્યારા !
ગાન સદા તુજ ગાઉં !—

જે રસનાએ રસરસ ઝરતી
વાણી તે દીધી અમી ભરતી,
તેને તુજશું ગૂંથી જાઉં, જાઉં, જાઉં રે !
હો પ્રભુ ખ્યારા !
ગાન સદા તુજ ગાઉં !—ગાન૦

૧

મહાસાગર તુજ ગાન ગળાવે,
ગરજ મેઘ સુનૃત્ય ચલાવે ;
હું પણ તુજ ગાને ધાઉં, ધાઉં, ધાઉં રે !
હો પ્રભુ ખ્યારા !
ગાન સદા તુજ ગાઉં !—ગાન૦

૨

* કામ પરે દયા લાવો રે, - એ રાદ.

નલમંડળ તુજ ગાને ધૂમે,
 વાયુવીણાના તાર ઝઝૂમે;
 સુણજે મુજ વેણુ ય વાઉં, વાઉં, વાઉં રે !
 હો પ્રભુ પ્યારા !

ગાન સદા તુજ ગાઉં !—ગાન૦

૧

માલિકની મહેર

(રાગ ભૈરવી-તાલ ત્રિતાલ)

માલિક ! મહેર ઉતારો,
અમો પર, માલિક ! મહેર ઉતારો !-

સૂર્યપ્રભા ને ચંદ્રસુધાની
ઊતરે નિત રસધારો :
એક જ ધાર તમારી ઉતારી
ભરી દો અમ ઉરક્યારો!
અમો પર, માલિક ! મહેર ઉતારો ! ૧

તાપે તપીને તૃષાતુર પૃથ્વી
ખખડાવે મેઘદારો :
ઝાળ જગતની ખૂબ દગાડે;-
અમ ઉર શીત પ્રસારો !
અમો પર, માલિક ! મહેર ઉતારો ! ૨

ફૂલફૂલથી તમ ખાગ ખીંચ્યો આ—

રંગ સુગંધ વિહારો :

એક જ ફૂલ અમર ધો અમને,

હાથ દીપે અમ ન્યારો !

અમો પર, માલિક ! મહેર ઉતારો ! ૩

તમ અમીદૃષ્ટિ થકી પલટે અમ

જીવનસાગર ખારો :

અદલ તમે જાન્યુમાં રહેા જિભા તો

ભાગે શત્રુ હમરો.

અમો પર, માલિક ! મહેર ઉતારો ! ૪

અર્પણનાં કુસુમો

(રાગ કાફી - તાલ ત્રિતાલ)

તન મન અર્પણ તુજને, નાથ !
તું દુઃખભંજન, હવનરંજન,
તું અમ સંતત
તન મન અર્પણ તુજને, નાથ !—

ભવસાગરની ગાગર કરતો,
આભ લઈ યાળીમાં ભરતો,
રજનીમાંથી રવિને ઊઘડી
મૂકે દિન સંગાથ !
તન મન અર્પણ તુજને, નાથ !

૧

રંગબેરંગી ભરત ભરે તું,—
ચિત્રવિચિત્ર કળા ચીતરે તું ;
ભૂંસી નાખે સર્વ ફરી ત્યાં—
અદ્ભુત શો
તન મન અર્પણ તુજને, નાથ !

૨

માનવ સઘળું બિહતું દેખે,
 નહીં ઠરીકામ કમુયે પેખે,
 તોય રહે ગૂંચવાઈ કિરણયો
 મેહભિમિરની બાથ !
 તન મન અર્પણ તુમને, નાથ !

૩

તુમ ચરણે શરણે હું આવ્યો ,
 મુગ કવિજીવનકુસુમો લાવ્યો :
 પળપળ મનસર કરતો રહું તુમ
 અણગણ ગુણની ગાય !
 તન મન અર્પણ તુમને, નાથ !

૪

પ્રભુજનનો પ્રેમ

(રાગ ધનાશ્રી-તાલ લાવણી)

પ્રભુ ! તું મારો રે,
લાખ કરોડો ખીખ છતાં પણ હું તો છું જ તારો ।
પ્રભુ ! તું મારો રે !-

અગણિત તારા તગતગતા નભ
રજનીકેશ સુહાવે ;
પણ રજનીમાં ચંદ્ર અનેરી
ન્યોતિસુધા રેલાવે :
પ્રભુ ! તું મારો રે ! ૧

મહાસાગર કે કુમુદિની નાની
ચંદ્ર જોગે ત્યાં ખીલે ;
પણ ચંદ્રની રૂપલા ચાંદની તો
રજની હૃદયભર ઝીલે :
પ્રભુ ! તું મારો રે ! ૨

તારે તો છે ભક્ત ઘણા પણ

તું જ એક છે મારો ;

તું આહે તો તુજ છોડુનો

ગજવે પ્રેમતુકારો :

પ્રભુ ! તું મારો રે !

૩

તુજને જીવનભર મેં આહ્યો,

રાખ્યો મુજ અંતરમાં ;

તું જો મારો હોત ન તો ક્યાં

ડૂબત ભવમાગરમાં !

પ્રભુ ! તું મારો રે !

૪

જ્યાં જોઉં ત્યાં તું છે મુજ પાસે,

તુજ વિષુ જીવન ખાણી :

તું છે તો આ જગડીલા છે,

અદલ અવર મદ ઠાણી !

પ્રભુ ! તું મારો રે !

૫

સૌથી ન્યારો

(રાગ ભૈરવી - તાલ ત્રિતાલ ને દીપચંદી)

નાથ તો સૌથી છે ન્યારો રે,
મારો નાથ તો સૌથી છે ન્યારો :
એવો કોઈ નથી જગે ખ્યારો રે,
મારો નાથ તો સૌથી છે ન્યારો !-

હું ખાળ નીચે જઈ પડી ત્યાં હાથ એનો આવતો,
માંડું હું ખાવા તે પ્રથમ પય એ મને પીવડાવતો ;
ફૂલડું, પતંગો ને પરીઓ સહુ મને ખેલાવતો,
હું ચાહું એને તે પ્રથમ એ પ્રેમ અવર કરાવતો,
હું ધારું એને તે પ્રથમ મુજ ઉર કદમ પધરાવતો !

એ તો મારા ઉરનો ધબકારો રે,
મારો નાથ તો સૌથી છે ન્યારો !
એને પળપળ અંતર ધારો રે-
એવો કોઈ નથી જગે ખ્યારો !-
મારો નાથ તો સૌથી છે ન્યારો રે !

મારી ઝોળી

(રાગ કાફી - તાલ ત્રિતલ)

મારી ઝોળીને ભરી દેજો રે હો નાથ, હવે !
મારી જીવનપીઠ હરી લેજો રે હો નાથ, હવે !—
મારી ઝોળીને ૦

આલ આલ રહ્યો ધૂમી, બહુ રહ્યો હું અઝૂમી,
બધે દીઠી તમ ભૂમિ ખણખણતી ;
લયે વાડી તમ ઝૂમી, ફૂલે ફૂલ રહેતાં ચૂમી,
લાળે યળ ફૂળો લૂમી ઠણઠણતી :
આજ તમારી ભરભર મહેરે, અમીમય લહેરે,
વહેજો રે હો નાથ, હવે !
મારી ઝોળીને ભરી દેજો રે હો નાથ, હવે ! ૧

રમ્યો પાછી હારી બાણ, પામ્યો જીત નહીં આઝી,
મારી આશા જાડી દાઝી ચળચળતી ;
જગે રહ્યો બલે ગાણ, ધયો ચપડીમાં રાણ,
દે આ દુન્યા દેખ આંજી છજુછજતી !
આજ તમારી બરકત નીતરી છત્તછત્ત બિતરી
રહેજો રે હો નાથ, હવે !
મારી ઝોળીને ભરી દેજો રે હો નાથ, હવે ! ૨

જીવનધારણ

(રાગ જિસ્લા-ઝિંઝોટી-ત્રિતાલ)

હરિ ! તું વિષુ અહીં કેઈ ન મારું,
પળપળ નામ પુકારું રે !-

સાગર ઊકળે, ધરણી ઊકળે,
ઊકળે નલ આ તારું રે ;
હૈયું આ મારું નિશદિન ઊકળે-
તું વિષુ જગ છે ખારું રે !-
હરિ ! તું વિષુ અહીં ૦

૧

ફૂલમા ફૂલની ફેરમ ન મળે,
શૂળશું ઊગે સવારું રે ;
વાદળઘેરી રમની કાળી,
જ્યોતિ વિના અધારું રે !-
હરિ ! તું વિષુ અહીં ૦

૨

વિશ્વે વિધવિધ લીલા લસતી,
 તે તુજથી જ વિચારું રે;
 આત્મવિનાનું શબ શું લાગે
 તેજહીણું ગોઝારું રે:
 હરિ ! તું વિષ્ણુ અહીં ૩

જીવનનાવતાયુ અમ તું વિષ્ણુ
 ક્યાં રહે ગંદર ખારું રે ?
 હરિ ! તું વિષ્ણુ આ દુઃખદરિયામાં
 ધારણ અદલ શું ધારું રે ?-

હરિ ! તું વિષ્ણુ અહીં કોઈ ન માત્ર,
 પગપગ નામ પુકારુ રે ! ૪

પ્રભુદર્શન

(રામ ધનાથી - તાત્ત સાવણી)

પ્રભુ ! ક્યાં મળશે રે ?

પળપળ તુજને મળવા અંબુ, આશ ન શુ કળશે ! —

સૂર્ય શરી તારામાં તગતાં

તેજ નિહાળું તારાં ;

જગ પાછળ તું રહે બરાઈ,

અમ અંતર અંધારાં. —

પ્રભુ ! ક્યાં મળશે રે ? ૦

૧

જ્યા જ્યા તુજને ધાડું છુપાતો,

ત્યાં ત્યાં રહું હૃગ માંડી ;

ફર દિગંતે બ્યોમતણી છત

આવી પડે ત્યાં આડી ! —

પ્રભુ ! ક્યાં મળશે રે ? ૦

૨

જીવન ખૂટવા આવ્યું અંતે,
 કાળ પધાર્યો લૂંટવાઃ
 તુજ દર્શનની ખ્યાસી મોંઘી
 અંતર કળીને ચૂંટવા.-
 પ્રભુ ! ક્યાં મળશે રે ? ૦

૩

આંખતણી કીકીઓ મારી
 બિતરી ગઈ ઉરકૂપેઃ
 પ્રભુ ! તુજ ન્યોતતણાં દર્શન મેં
 કીધાં અદ્ભુત રૂપે.-
 પ્રભુ ! ક્યાં મળશે રે ? ૦

૪

તું અંતર્યામીને મળવા
 બહાર સદા મેં ધૂમ્યો !
 અદલ મળ્યો અંતરમાં, પ્રભુ ! ત્યાં
 કર તુજ ગ્રહી મેં ચૂમ્યો ! -

પ્રભુ ! ક્યાં મળશે રે ?
 પળપળ તુજને મળવા અંખું : ક્યાં તું હવે પળશે ? ૫

૫

દિવ્ય દિગંત

(રામ ભૈરવી - તાલ ત્રિતાલ) *

દિવ્ય દિગંત ઉઘાડો ,
હો પ્રભુજી ! દિવ્ય દિગંત ઉઘાડો !
દિશદિશના પડદા ઉપાડો ,
હો પ્રભુજી ! દિવ્ય દિગંત ઉઘાડો !

કંઈ કંઈ યુગત્રી અંખી રદ્યાં પણ
ભિપડે ન પડદો એ આડો ;
વિશ્વરૂપ ને હાંકી છે રાખ્યું ,
તેને ખોલીને દેખાડો !
હો પ્રભુજી ! દિવ્ય દિગંત ઉઘાડો ! ૧

રાખ્યું અમર કદપવૃક્ષ ધુપાવી
ભીડી દિગંત કમાડો ;
ચાખવા ફળ ન મળે અમને કદી
એવું શું છૂપું સંતાડો ?
હો પ્રભુજી ! દિવ્ય દિગંત ઉઘાડો ! ૨

અદ્ભુત રંગોના તંબુ ઠોકી ભરે
 સંધ્યા ઉપા નિજ અખાડો ;
 દેવો ને યજ્ઞતોના ખેલ ચ લે તે
 ભેવા અમને શે ના પાડો ?
 હો પ્રભુજી ! દિવ્ય દિગંત ઉઘાડો ! ૩

અમને આ નિશ્વસીલામાં જ ગુંચવીને
 રાખો છો રાત ને દહાડો ;
 સુંદર ને ભવ્ય તમારી કૃપાના
 મર્મે અમને ય શિખાડો !
 હો પ્રભુજી ! દિવ્ય દિગંત ઉઘાડો ! ૪

સૂર્ય ને ચંદ્રનાં તાળાં વળી શું
 બંધ દિગંતે લગાડો ?
 અદ્ભુત દિગંત એ દેહીને આવવાં
 આંખે નવકિરણે લગાડો !
 હો પ્રભુજી ! દિવ્ય દિગંત ઉઘાડો ! ૫

પેગમ્બર અપો જરથુશ્ત્ર

(રાગ માલ - તાલ દીપ) *

જગનાં દુઃખને હરનારા રે
અપો જરથુશ્ત્ર પેગમ્બર ખ્યારા !
સદ્ગુણને અમ ઉર ભરનારા રે
અપો જરથુશ્ત્ર પેગમ્બર ખ્યારા !

દુનિયાનાં દુઃખ તું જોઈને દાઝ્યો,
દીકા તેં પંથ તેના ન્યારા ;
તેં તો અનુભવ્યો ખરો માર્ગ અહુરાનો,
દીધા તેં દેવોને પડકારા રે !
અપો જરથુશ્ત્ર પેગમ્બર ખ્યારા ! ૧

તારા તે શબ્દો શું જડ્યા “ગાથા”માં કે
મઢ્યા ત્યાં આલના તારા ?
તારી તે વાણીના લેલી છે અર્થો કે
ઊતરે મજ્જાની રસધારા રે ?
અપો જરથુશ્ત્ર પેગમ્બર ખ્યારા ! ૨

* મન મયાના કરનારા રે ૦ - એ ગીતની રાહ.

શ્રી નરસારીમાં ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના ૧૮મા સંમેલન
વેળાએ અનાયેશ્વ, ડીસેમ્બર ૧૯૮૨

પાળ્યા તે સંયમ ને પાળી પવિત્રતા ,
 બાંધ્યા અપોઈના ઓવાસ ;
 સાથે પેગમ્બર તું મજૂદા અહુરાનો ,
 ઉદ્ધાર્યા આત્મા અમાસ રે !
 અપો જરથુશ્ત્ર પેગમ્બર ખ્યાસ ! ૩

તારા બતાવ્યા પંથે અમે સૌ જઈશું ને
 ઝીલશું “ગાથા”ના ઝગારા :
 નવ નવ હજાર વર્ષે હજી તું જીવે :
 રહીએ અદલ સદા તારા રે !
 અપો જરથુશ્ત્ર પેગમ્બર ખ્યાસ ! ૪

१
स्पंदन

ભજનિયાં કેમ કરિયે ?

(ચોક્યો પશુપટ રસિયા રાજ, પાણીડાં કેમ ભરિયે ?)

ભારી ઝોળી લૂંટાઈ ગઈ આજ રે : ભજનિયાં કેમ કરિયે ?
 મારાં ખોવાયાં છે કરતાલ, ભજનિયાં કેમ કરિયે ?
 એવો આવ્યો કોણુ અરિ મુજ આત્મનો, ભજનિયાં કેમ કરિયે ?
 મારાં લૂંટી ગયો ધનમાલ : ભજનિયાં કેમ કરિયે ? ૧

દુનિયાને પ્રભુ નહીં ભેદાયે, ભજનિયાં કેમ કરિયે ?
 નહીં ભજન કીર્તનના ખોજ : ભજનિયાં કેમ કરિયે ?
 દુનિયા તો દોલત પૂજતી, ભજનિયાં કેમ કરિયે ?
 વાડી ગાડી ને લાડીની ખોજ : ભજનિયાં કેમ કરિયે ? ૨

દોડે નોકર ચાકર ચોદિયે, ભજનિયાં કેમ કરિયે ?
 દીવા ઝુમ્મરની ઝાકમઝોળ : ભજનિયાં કેમ કરિયે ?
 ચાલે ઝડી ગાયન ને નૃત્યની, ભજનિયાં કેમ કરિયે ?
 ખાવા પીવાની છાકમછોળ : ભજનિયાં કેમ કરિયે ? ૩

બાપુ ! મુલક એ નહીં કઈ આપણો, ભજનિયાં કેમ કરિયે ?
 ચાલો, ઊઠો મારા ભગવાન ! ભજનિયાં કેમ કરિયે ?
 અહીં કેમ નિરાંતે બેસિયે ? ભજનિયાં કેમ કરિયે ?
 એ ન બાણે અદલ કલ્યાણ ! ભજનિયાં કેમ કરિયે ? ૪

અદીઠો—મીઠો

(રાગ જોગી આઘાવરી - ત્રિતાલ)

ઉપર બેઠો કોણ અદીઠો,
સૌને મીઠો, મીઠો, મીઠો ? —(ધ્રુવ)

અલકમલકની દુનિયા હમકે,
અલકમલકનાં પ્રાણી ;
છલક છલકતા રમસાગર ત્યાં
પલક પલકની લહુણી.—
ઉપર બેઠો કોણ અદીઠો ૧

ખારા સાગરમાંથી મીઠાં
જળ નભમાંય ચઢાવ્યાં ;
કદવ ખદતી ભૂમિ વિપેથી
અત્ર વિવિધ ઉપભવ્યાં—
ઉપર બેઠો કોણ અદીઠો ૨

જીવન આપ્યું, યૌવન આપ્યું,
 આપ્યું તન મન મોઢું ;
 સકળ સમૃદ્ધિ બૂકી રહી સામે,
 ત્યાં સૌ લાગ્યું સોઢું.—
 ઉપર બેઠો કેાણ અદીઠો. ૩

જગની દોલત વાવરી દીધી,
 દિલની દોલત ખૂટી :
 નહીં કેા પાછી લાવી હે જે
 લૂંટનારે લીધ લૂંટી—
 ઉપર બેઠો કેાણ અદીઠો. ૪

કૂલપાન ખરતાં રહે લોપણ
 વૃક્ષ રહે ફરી ફાલી :
 જીવનરસ રહે પ્રાપ્તમીઠો ત્યાં
 લસે જીવનની લાલી.—
 ઉપર બેઠો કેાણ અદીઠો. ૫

જડની જડતા જાય ભલે પણ
 રાખે ચેતન જાણું !
 ધાય અદીઠો ઉરદીઠો ત્યાં
 અહલ જીવન ધન ફળતું !—
 ઉપર બેઠો કેાણ અદીઠો,
 સૌનેા મીઠો, મીઠો, મીઠો ! ૬

સાહેબનું સરનામું

(રાગ આસાવરી-તાલ ત્રિતાલ)

કોઈને મળ્યું હોય તો દેજો મારા સાહેબનું સરનામું !
પૂછી પૂછી હું તો થાક્યો, લોક ભુલે ઉલટું મુજ સામું !—કોઈને

પૂછ્યું જઈને પંડિતોને —

બ્રાહ્મણ ને દસ્તૂરો :

સૌ કો ટગટગ નિરખી રહેતા —

હું ગૂંચવતો પૂરો !

મુજને કોઈ કહે બો આટલું, તો હું તેને રાજ પ્રણામું :

કોઈને મળ્યું હોય તો દેજો મારા સાહેબનું સરનામું !

પત્રો કપ્પ કપ્પ લખીને નાખ્યા

સ્વર્ગતણે સરનામે :

પણ ઉત્તર એકે નહીં આવ્યો—

પડ્યા હુથે જ કકળે !

નહીં સરકારે કે દરબારે પણ કો ઠેકાણું હું પામું !

કોઈને મળ્યું હોય તો દેજો મારા સાહેબનું સરનામું !

સાહેબની સહુ વાત કરે ને
 નામ ધરે મુખ એનું -
 નહીં કોઈએ સાહેબને દીઠો,
 કે ઘર ક્યાં છે તેનું !

જ્ઞાની, ભોગી, સાધુ, તપસ્વી ! તમને કરુ અનેક સલામું !
 કોઈને મળ્યું હોય તો દેજો મારા સાહેબનું સરનામું ! ૩

સાહેબ તો નિઝ સ્વર્ગ વસે, તે
 સ્વર્ગ જ કોણે દીધું ?
 કલ્પનમાં કે સ્વપ્ને પણ એ
 ધામ ન ભોલું મીઠું !

નહીં કે આપે એ સરનામું અદલ ત્યાં છે બધું જ્ઞાન નકામું !
 કોઈને મળ્યું હોય તો દેજો મારા સાહેબનું સરનામું ! ૪

ઓળા

(ગરબી) *

હું તો રોજ રોજ અંખું એના રાહ, હો સંતભ !
 કોણ રે બતાવે પ્રભુદાર ને ?
 મારે ઊડે ઊડે હૈયે ઊઠે આહ, હો સંતભ !
 ક્યારે નોઈશ પ્રભુના હું દિદાર ને ?
 હું તો રોજ રોજ અંખું • ૧

ગયાં મીઠાં મીઠાં સ્વપ્ન મુજ ભૂંસાઈ, હો સંતભ !
 સામે બિભાં ઘરે કોરાં આભ ને :
 ગયાં મોંઘાં મોંઘાં ફૂલ મુજ ચૂંટાઈ, હો સંતભ !
 પાસે ખાલી પડી મારી છાબ ને !
 હું તો રોજ રોજ અંખું • ૨

મેં તો દામ દામ વેર્યા મારા રનેહ, હો સંતભ !
 તોય કેમ પામ્યો ઝેરી દેવ ને ?
 મેં તો હૈયે હૈયે પૂર્યા અમી મેહ, હો સંતભ !
 તોય કેમ બેઠો બળના કકેશ ને ?
 હું તો રોજ રોજ અંખું • ૩

* “મારે સાખ સાખ આંખના પ્રાણ, હો નાયબ !”- એ
 “કલ્યાણી” ગરબીની રાદ.

હું તો શ્વાસે શ્વાસે ચાહું જગકથ્યાણુ, હો સંતણ !

તોય મને મારે દુષ્ટો દંત ને :

પડ્યા ઊંડા ઊંડા ઘા કેં બણઅમણુ, હો સંતણ !

પણ ન તૂટે મારો શ્રદ્ધાતંત ને.

હું તો રોજ રોજ અંખું •

૪

બોળા આવી આવી ફર આલી બાય, હો સંતણ !

ક્યારે મારા નાથનાં છે દર્શ ને ?

આંખો ખૂલી ખૂલી પાછી બંધ થાય, હો સંતણ !

ક્યારે પામું અદલ મિલન હર્ષ ને ?

હું તો રોજ રોજ અંખું •

૫

મ્રણુની ધૂન

(સંગ પીયુ—તાલ દીપેચંદી) *

તનમનના તારા તાર ન ગુંજે,
ઓ રે અભાગી ! તું ભમતો ક્યાં કુંજે ? — તનમનના.

આ રે લીલા બધી મ્રણુની છે છાઈ,
એકથી એક રહી છે સવાઈ ! — તનમનના.

આંખો આ તારી તે ક્યાં જઈ ઠરતી ?
માતી તજીને ચણાડી શી ચરતી ? — તનમનના.

મધુર મધુર કરે કવરવ પંખી,
તારી સિતાર ગું ન ઝડપે તે ઝંખી ? — તનમનના.

કણે રહ્યા પણ પથ્થરકોથા,
હાથ રહ્યા પણ અપરસઝોથા. — તનમનના.

ફૂટે સિતાર કે તાર એ તૂટે :
મ્રણુન વિજુ રંગ અદલ ગું લૂટે ! — તનમનના

ભજન

(૫૬) *

ભજ લ્યો, ભજ લ્યો પ્રભુને, ભવનાં ભૂલ્યાં ભાંડુડાં હો !

ભજ લ્યો, ભજ લ્યો હજ ભાવે હોજ !

મેંઘો આ માનવજન્મ પ્રભુમહેરે મળ્યો તમને,

મેંઘો એ પ્રસંગ ફરી નવ આવે હોજ !

ભજ લ્યો, ભજ લ્યો પ્રભુને ! ૧

સૂર્ય ઊગે ને ત્યાં સાથે દિવસના પ્રકાશ રેલે,

ખાલક બધી આ યોગમ ખીલે હોજ :

ઉષા ને સંધ્યાનાં દારો આભમાં રંગાતાં રંગે

પૃથ્વી માટે સૂર્યસમૃદ્ધિ ઝીલે હોજ !

ભજ લ્યો, ભજ લ્યો પ્રભુને ! ૨

પાવન આ પ્રકાશ ઉરે ઝીલીને સંઘરી રાખો,

પુણ્યપંથે ચાલો પ્રભુની પ્રીતે હોજ !

પ્રભાતના પહોર પછી ઝળહળતો બપોર જશે,

ને ત્યાં સાંજ પડતાં વેળા વીતે હોજ :

ભજ લ્યો, ભજ લ્યો પ્રભુને ! ૩

* જૂલ્યો રે જૂલ્યો રે રાત્ર સન રે ગોપીચંદ, પિયા પરદેશે ન જના હોજ"—એ ભજનની રાદ.

સંધ્યાનાં નયનો હંકાતાં ધરણીની હંકારે આંખો,
પથરાશે ત્યાં રજનીનાં અંધારાં હોજી;
પોપયાં હંકારે ને આ જીવન ચે હંકારે સાથે,
પછી તો અંજારે અંજન ન્યારાં હોજી!

ભજી લ્યો, ભજી લ્યો પ્રભુને! ૪

પ્રભુની વીણા તો વાજી રહી છે આખાયે વિદ્યે,
તારેતાર તેના અઝણી બેઠે હોજી:
બેઠો રે, તમારી નાની સિતારી લઈને રે બેઠો,
મેળવી છો તમ સૂરો તેની પૂઠે હોજી!

ભજી લ્યો, ભજી લ્યો પ્રભુને! ૫

ભજન તો આત્મા કેરું સ્વાર્પણ છે પ્રભુપદે,
કરજો અર્પણ તનમન પ્રાણ કેરું હોજી!
ભજનનો આનંદ છે જાણે ને અલૌકિક એવો,
જેવું સાગર ગાતો જીવું ઘેરું હોજી:

ભજી લ્યો, ભજી લ્યો પ્રભુને! ૬

સાગરના ધુધવાટા વ્યોમે, મેઘોના ગગણટા વ્યોમે,
વાયુના મુસવાટા જંગમાં ધૂમતા હોજી:
પ્રભુના સ્વર્ગીય ગાન સાથે એ સૌ પૂરતા સૂરો,
બેઠો ને બજો સૂરે અઝમતા હોજી!

ભજી લ્યો, ભજી લ્યો પ્રભુને! ૭

પ્રભુને ભજવાને નહીં મંદિર કે જ્ઞેષ્ઠ એ મોટાં ,

પર્વત કે સાગર કે નદીના ઘાટો હોજી :

અંતરનું દ્વાર ખોલી તેમાં બેસી ભજ્ને લાવે ,

પ્રભુએ બેસી મેળવશે સૂરક્ષા હોજી ।

ભજી દ્યો, ભજી દ્યો પ્રભુને । ૮

પ્રભુપંથના પ્રવાસી

(રાગ જંગલો - દેશી) *

અમે રે પ્રવાસી પ્રભુપંથના,
એ છે માર્ગ અનંત છ;
ઉરમાં ઉડા નાદ કંઈ ઉઠ્યો -
લીધો પ્રેમનો પંથ છ !
અમે રે પ્રવાસી પ્રભુપંથના ! ૧

બંધ કીધા પોતા જ્ઞાનના,
અમને ગૂંચવ્યા અપાર છ :
હવન આબું રે ખૂટવા,
પણ નહીં પામ્યા કંઈ સાર છ :
અમે રે પ્રવાસી પ્રભુપંથના ! ૨

વાંચી વાંચી આંખો ઝાંખી થઈ,
સૂણતાં સુતા રે કાન છ :
પાણી યે પીવા ન મળ્યું સ્વચ્છ કો,
ક્યાં જઈ પીવું અમીપાન છ ?
અમે રે પ્રવાસી પ્રભુપંથના ! ૩

હવે તો પડ્યા અદ્ભુત વાટમાં,
જવા પ્રભુ કેરે ધામ જી;
સતનાં ભાથાં રે બાંધી લીધાં —
જઈએ અલખને ગામ જી!
અમે રે પ્રવાસી પ્રભુપંથના ! ૪

કોનાં તે ભાઈ ને ભાંડુડાં,
કોનાં દારા સંતાન જી ?
એ છે સૌ સ્વાર્થની શૃંગલા —
અમને જિગ્યું એ ભાન જી!
અમે રે પ્રવાસી પ્રભુપંથના ! ૫

કાંટાળા પંથ છે પ્રેમનાં,
પણ આખરે સત્ય જી :
ખાશું રે ઉઝરડા રુધિરભર્યા,
નહીં ચૂકશું સત્કૃત્ય જી!
અમે રે પ્રવાસી પ્રભુપંથના ! ૬

તમે રે જિહો ભલે આલમાં,
અમે છોડ્યાં એ દૂર જી :
છે અમ પંથ તો પ્રેમના,
ખૂંદે તે કોક શૂર જી!
અમે રે પ્રવાસી પ્રભુપંથના ! ૭

તમે સૌ મોઢેરા આ જગતના ,
 અમે તરણા સમ તુરછ હ :
 તમને સોનૈયાનાં સોણલાં ,
 અમને પ્રભુપ્રેમ ગુરછ હ !
 અમે રે પ્રવાસી પ્રભુપંથના ! ૮

અમે રે પીથું વિપપાનને ,
 ખાથું જગતના જોલ હ :
 અહલ અનંતના પંથમાં
 છે શું પ્રભુપ્રેમ તોલ હ ?
 અમે રે પ્રવાસી પ્રભુપંથના ! ૯

પ્રભુના પુણ્યપંથ

(ગરબી-રાગ દેશ) *

પુણ્યપથે પરવરવા જન સૌને સમજાવજો રે !
સંતો ! આવજો રે !—

પ્રભુના પંથ નથી કંઈ સસ્તા ,
કાંટાળા એ છે સહુ રસ્તા ;
ઊરને કારી કસતા તોય બુકાવજો રે !
સંતો ! આવજો રે ! ૧

પળપળ ખાડા ટિંબા આવે ,
ડગડગ પગ લપસી અકળાવે ,
મન મૂંઝાવે તોય ન આત્મ ડગાવજો રે !
સંતો ! આવજો રે ! ૨

એ પથમાં નહીં મોજમજા કે ,
રાજવિભવની છે ન ધન કે ,
ભયનો થાય ધણકો તોય ધપાવજો રે !
સંતો ! આવજો રે ! ૩

* "કામણ દીસે છે અલખેલા તારી આખમાં રે," —એ રાહ.

દુઃખનાં ઝાડ લલે શિર તૂટે ,
આશતણાં બુદ્ધબુદ્ધ સહુ કૂટે ;
ખૂટે બળ યજ્ઞ ધૈર્ય ન લેશ ચળાવજો રે !
સંતો ! આવજો રે ! ૪

મોહકળા મોહિનીની ચાલે ,
ભુરકી નાખીને કર ઝાલે ;
ઊર સપગ્ધતું જાળે સઘ બચાવજો રે !
સંતો ! આવજો રે ! ૫

ઊરસયમના સાખૂત કિલ્લા
દૃઢ રહે જીવનના જિલ્લા ,
હીલા દયુપયુ બની મન ના અકળાવજો રે !
સંતો ! આવજો રે ! ૬

દૃષ્ટિ ઠરે રવિશોભ દિગંને ,
પુણ્યપથે પ્રભુ મગશે અંતે ;
તંતેતંત તૂટે યજ્ઞ અદલ નિભાવજો રે !
સંતો ! આવજો રે ! ૭

પુણ્યપથે પરવરવા જન સૌને જોલાવજો રે !
સંતો ! આવજો રે !

સાહેબની ઓથે

(૫૬) *

મારો સાહેબ મને કહી ન છોડે રે,
છાતી સરસો જે સદા રાખે રે;
અમૃતગંગા જેવો વળગી રહું એને રે,
હું તે ક્યાં રહું એની પાખે રે ?-
મારો સાહેબ મને કહી ન છોડે રે. ૧

અંગેઅંગથી તારા કૂટે ગંગાજીને રે
શબ્દો તેવા કૂટે મુખ મારે રે;
નાદ વિધેથી જેવી જ્યોતિ ઝબૂકી રે,
તેવા શું શબ્દો એ ન ઝગારે રે ?-
મારો સાહેબ મને કહી ન છોડે રે. ૨

મારો સાહેબ મને પાસે બેસાડી રે
ઘૂટાવે બારાખડી તારાની રે;
લખુ લખું ને નીચે સરતા રહે અક્ષરો રે,
માળા બનતી ત્યાં આંસુધારાની રે !-
મારો સાહેબ મને કહી ન છોડે રે. ૩

વાદળનાં ગર્જન ભરીને મારા શબ્દોમાં રે
 કહી તેવા ગગણટ કરાવે રે ;
 કે મારી દિશદિશ ઊડતી કલ્પનામાં રે
 વીજના અબૂકા તે ભરાવે રે !-
 મારો સાહેબ મને કહી ન છેડે રે. ૪

ઊગતી ઉધાના કે તે નમતી સંધ્યાના રે
 રંગેરંગ મારા ભાવે ભરતો રે ;
 અણુગણુ તારા જેવા અળતા વિચારો રે
 મારી ઉરછાણે ભર્યા કરતો રે !-
 મારો સાહેબ મને કહી ન છેડે રે ! ૫

આકાશી દેવો ઊતરે પૃથ્વીને આંગણે રે,
 તે હું પૃથ્વીજન ચતું બોલે રે :
 કોડીના માનવને ત્યાં ચઢાવ્યો સાહેબે રે
 હાથ ઉતારી નિજ આ લોભે રે !-
 મારો સાહેબ મને કહી ન છેડે રે. ૬

કોડીની કિંમત ત્યાં નહીં પૃથ્વીગણુનાની રે,
 સાહેબની કીધી કિંમત સાચી રે :
 અદ્ભુત આ દુનિયા ભટકે ભમતી અંધારામાં રે,
 એ તે રહે બદીમાં જ રાચી રે !-
 મારો સાહેબ મને કહી ન છેડે રે. ૭

३

ॐ नमः

આંસુની માળા

(પાલવડો મારો મેલો મોહનજી)

એવી તે કેવી તારી આંસુની માળ આ
રાખે પહેરાવી તું અમારે ગળે ?
મોંઘાં અમ સ્વપ્ન સરી પડતાં સૌ આંખથી,
હૈયાં, હે નાથ ! નિત્ય દાઝ્યાં જળે !
એવી તે કેવી તારી આંસુની માળ આ ! ૧

તારાની માળ ઝૂલે રજનીના કોટમાં,
મોતીની માળ હૂલે સાગરઉદે ;
આંસુની માળ તેમ પામ્યો શું માનવી
જીવન અખકારવા પૂરે નૂરે
એવી તે કેવી તારી આંસુની માળ આ ! ૨

ઊગતી ઉપાનાં આંસુ સરકતાં પૃથ્વીમાં
ઝકળશા તરુઓનાં પાને દીપે ;
વર્ષાનાં આંસુ પડી સાગરઉદરમાં
મોંઘેરાં રત્ન બને મોતીછીપે !
એવી તે કેવી તારી આંસુની માળ આ ! ૩

અદ્ભુત છે આંસુડાંનો મહિમા આ સૃષ્ટિમાં ,
 અદ્ભુત છે આંસુડાંની ભેદી ગતિ :
 આંસુમાં માનવ લે જન્મ આ પૃથ્વીમાં ,
 આંસુમાં મૃત્યુની યે લહાણી થતી !
 એવી તે કેવી તારી આંસુની માળા આ ! ૪

આંસુમાં બાળક ને લલનાનું ભેર છે ,
 માચું મેળવવાનું અસ્ત જ ખરું ;
 આંસુમાં ઊંડી છે કરુણાની મૂર્તિ કે ,
 આંસુઓ દેખી કાણુ બાંધે પરું ?
 એવી તે કેવી તારી આંસુની માળા આ ! ૫

નાથ ! તારાં આંસુ યે છે આલકેરી થાળમાં ,
 તોય તું ઉગાડે દિન જળતો સદા !
 તારી કરુણકળા અમને દેખાડજે—
 જળતો અમારો યે દિન જિગે કદા !
 એવી તે કેવી તારી આંસુની માળા આ ! ૬

ઉદ્ધાર

(રાગ ભૈરવી-તાલ દાદરો) *

મારા તનના તારો તૂટે રે પ્રભુ ! મુજ કર ધારો !
મારી ઉરસારગી ફૂટે રે : પ્રભુ ! પ્રાણ ઉગારો !-મારા ૦

આલ થકી વરસે અગારા ,
અગે ભેઠે આગ ,
જીવન બળવા લાગ્યું લડકે ,
કેઈ ન લાગે તાગ :

મારી આશ પડી શિર ફૂટે રે . પ્રભુ ! મુજ કર ધારો !
મારું ધૈર્ય હવે તો ખૂટે રે પ્રભુ ! પ્રાણ ઉગારો !
મારા તનના તારો તૂટે રે . પ્રભુ ! મુજ કર ધારો ! ૧

ફરતું યોગ બન્યું મુજ વેરી
ઠરવા દે નહિ ઠામ ,
પળપળ વાદળ ભીડી ઘેરે ,
ઘોર બને ઉર શ્યામ .

મારા ઉરમા ધન ભય ધૂટે રે પ્રભુ ! મુજ કર ધારો !
મારી ફૂટતી કળીઓ ચૂટે રે પ્રભુ ! પ્રાણ ઉગારો !
મારા તનના તારો તૂટે રે પ્રભુ ! મુજ કર ધારો ! ૨

જારે મેઘ પડ્યા છે તૂટી ,
 વરસે મૂશળધાર ;
 જળજળ રેલે જાઉં તણાતો ,
 સૂઝ પડે ન લગાર :

મારું કર્મ ફરી વળી લૂંટે રે : પ્રભુ ! મુજ કર ધારો !
 મારા જીવનખંધો છૂટે રે : પ્રભુ ! પ્રાણ ઉગારો !
 મારા તનના તારો તૂટે રે : પ્રભુ ! મુજ કર ધારો ! ૩

અંગુલિ તમ ઊંચકાતાં એક જ
 શમશે સૌ ઉત્પાત :

નાથ અદલ ! તમ મહેર થકી તો

જૂઠી રહું દિનરાત :

ઉરજળ મુજ કોઈ ન જૂંટે રે : પ્રભુ ! મુજ કર ધારો !
 શણકણ નવસૂર ઉર જોડે રે : પ્રભુ ! પ્રાણ ઉગારો !
 મારા તનના તારો તૂટે રે : પ્રભુ ! મુજ કર ધારો ! ૪

અમીનો અમીર

(રાગ ખિલામ-ત્રિતાલ)

તાત હો ! તાતાં વાગે તીર !
આણ તૂટે ત્યાં માનવીની શી
ચાલે કે તદ્દખીર ?—
તાત હો ! તાતાં વાગે તીર !

હુઃખના હુંગર ઢળી પડ્યા ત્યાં
ધારું હું કેટલી ધીર ?
અંગેઅંગ ચીરાતાં આડ્યાં
દ્રૌપદીનાં ન્યમ ચીર :
તાત હો ! તાતાં વાગે તીર !

૧

જડખંધનથી છૂટવા મથું ત્યાં
વધુ જંકડે જંજીર ;
ઊડતું વ્યોમ વિમાન પડે ત્યમ
તૂટી પડ્યાં તગદીર !
તાત હો ! તાતાં વાગે તીર !

૨

તારે પંથ સદા વહુ તો પળ
આ તે શી તાસીર ?

કેમ બતાવું હું પીઠ મારી-
હું કાયર કે વીર ?

તાત હો ! તાતાં વાગે તીર !

૩

તુજ પડછાયામાં રહેનારો
હું અમીનો જ અમીર :

મારે શી પડી છે જગ સાથે ?

હું તો આત્મકીર !

તાત હો ! તાતાં વાગે તીર !

૪

વેદનતાપે તાવી જુએ તું-

કનક ન થાય કધીંગ :

હું તારો જ હતો ને રહીશ જ-

અદલ ઉધિનું નીર !

તાત હો ! તાતાં વાગે તીર !

૫

શેષામૃત

(રાગ માલ-દાદરો)

મારું હૈયું આ કાટી જાય,
હઠીલા ! આવની વેગે રે !
તું તે ક્યાં તક નમેરો થાય ?
હઠીલા ! આવની વેગે રે !—

ચોગમથી રહ્યાં ચર્મ ચૂંથાઈ,
વહી રહી રુધિરની ધાર :
દિશદિશ ભરતી આંખો રહે પાણી
આવે ન દુઃખનો પાર :
હઠીલા ! આવની વેગે રે !— ૧

મોંઘેરાં જાણુયં દૂર થયાં ને
દારાં જે ગુજરી ગઈ દૂર :
મિત્રોં જે છોડી ગયા તજી મુજને,
વહાલાં થયાં સહુ કૂર :
હઠીલા ! આવની વેગે રે ! ૨

સર્વ ગયાં તો એ છેને ગયાં , હું તો
 રાખી રહ્યો તુંમાં આશ :
 તું જ રહ્યો મારો વહાલો સદાનો ,
 જંખું સદા શ્વાસે શ્વાસ !
 હડીલા ! આવની વેગે રે ! ૩

વરસી વરસીને મેઘ મુકાયા ,
 રડી રડી આંખે મુકાઈ :
 હૈયાનાં અમૃત થે આત્યાં મુકાતાં-
 કાલિક કરુણતા શી છાઈ !
 હડીલા ! આવની વેગે રે ! ૪

સાચવી રાખ્યાં મેં અમૃત એ મોંઘાં
 તું મુજ વહાલાને કાજ :
 આવ રે ! લે તુજ હાથે ઉધાડી ,
 રાખ અઢલ મુજ લાજ !
 હડીલા ! આવની વેગે રે ! ૫

સુખદુઃખ

(પાલવોઃ મારો મેલો, મોહનજી)

માગ્યુ તે કોને કહી મળશે આ પૃથ્વીમાં ?
ત્યાગ્યું તે કોનું છે ખોવાયું સદા ?
ભાગ્યું તે રૂપ ફરી જોશે શું સ્વપ્નનાં ?
ભાંગ્યું તે હૈયું થશે આખું કદા ?
માગ્યું તે કોને કહી મળશે આ પૃથ્વીમાં ? ૧

પૂઠે પૂઠે દોડે એકેકની ચક્રમાં
સુખ ને દુઃખ તે શું કદી સ્થિરતા ગ્રહે ?
રત્નની ને દિન જેવા ફરતા રહે આલમ ,
કોને કાઢે તે પણ ઊભા રહે ?
માગ્યું તે કોને કહી મળશે આ પૃથ્વીમાં ? ૨

દુઃખની ઝડી કે વગ્સે જ્યોતિના ફૂલ એ ?
સુખના કુવાગ કે એ જવાળામુખી ?
આતરની વેદના કે જીવનવિકાસ એ ?—
એવી છે સમસ્યા આ લવની દુઃખી !
માગ્યું તે કોને કહી મળશે આ પૃથ્વીમાં ? ૩

દુઃખનાં દઝાડિયાં શું દુઃખોમાં જ દાઝશે ,
 સુખનાં સન્નવિયાં શું સુખને જ વરે ?
 સમયનું ચક્ર રહ્યું ફરતું આ પૃથ્વીમાં
 સુખદુઃખનાં ત્રાજવાં ત્યાં ભલટાં ઠરે !
 માગ્યું તે કોને કદી મળશે આ પૃથ્વીમાં ? ૪

વાદળની થપ્પીઓ આલે ચઢાવીને
 આવે તોફાન ને વરસે ઝડી :
 ભતું તોફાન ને વિખરાતાં વાદળે
 સુંદર ત્યાં મેઘધનુ હસશે ધડી !
 માગ્યું તે કોને કદી મળશે આ પૃથ્વીમાં ? ૫

છપ્પન કોટિની ભેર વાગે જે મેડીમાં ,
 મૃત્યુનાં રુદને ત્યાં હૈયાં જળે ;
 જ્યોતિની સાથે જે જ્વલન છે જોડ્યું તે
 વિશ્વે ન કોઈનું ચળાવ્યું ચળે !
 માગ્યું તે કોને કદી મળશે આ પૃથ્વીમાં ? ૬

વાયું જે વહાણું તેની મંઘા પે આવશે ,
 ભયું જે જગતે તે ભશે મરી ;
 ચાહું જે રમેહથી તે લાહુ આનંદ કે ,
 ગાયું જે ગાન તે શું રહેશે ઠરી ?
 માગ્યું તે કોને કદી મળશે આ પૃથ્વીમાં ? ૭

દુઃખનું પરિવર્તન

(રાગ જોગિયા-તાલ ત્રિતાલ)

દરદ મુજ હર રે ,
મારા નાથ ! પકડ મુજ કર રે !
નગર તુજ ધર રે ,
મારા નાથ ! હૃદય બળ ભર રે !-

શણુશણુ તનમાં તણુખા ઊઠે ,
પળપળ મન મૂંઝાઉં ,
હૃદય બન્યું મુજ મંદિર તારું ,
તોય હું કયમ પીડાઉં ?
દરદ મુજ હર રે ! ૧

દરદદીવાનો રહ્યો સદાનો
કોઈ જડે ન ઉપાય :
પળપળ તુજ પ્રિય નામ સમરવા
દરદ દૂપે તનમાંય .
દરદ મુજ હર રે ! ૨

દરદીનું એ દરદ ન બાણે
 દરદી વિણ કો અન્ય :
 સહરાનો જન શું સમજે અહીં
 કેવો પડે પરજન્ય ?
 દરદ મુજ હર રે !

૩

ખીલા ઉપર સૂવું સદાનું,
 અગ્નિ ધખે ભસ્તેજ,
 લાખો ભાલા ભોકે તારા-
 પ્રભુજનનો એ ફેજ !
 દરદ મુજ હર રે !

૪

વૈદ મળે નહીં, દરદ મટે નહીં,
 તોય ન હારે વીર :
 નાય ! હું ઝીઝું રડતો-હસતો,
 તું છેડ્યો જા તીર !
 દરદ મુજ હર રે !

૫

ભલે હસે મુજ રુદન ઉપર તું
 મુજ નિર્જાતા જોઈ :
 અંતે હું જ હમું, પ્રભુ ! ત્યાં તું
 જોળે લઈ રહે રોઈ !
 દરદ મુજ હર રે !

૬

સુખનાં વલ્લખાં

(રાગ ભૈરવી-તાલ દાદરા)

તારાં દુઃખનો અંત ન આવે રે, હો જીવનદુખિયા !
તને સુખની ભૂખ લમાવે રે, હો ભવભવ ભૂખિયા !-

સુખ સુખ કરતો તું તો સુખને

ચોધી રહ્યો દિનરાત :

સુખ શું છે તે તું નહીં જાણે-

સુખ કલ્પનની વાત !

જગ તો દુઃખમાં સપડાવે રે, હો જીવનદુખિયા !

સ્વપ્ને ચે સુખ ન બતાવે રે, હો ભવભવ ભૂખિયા !

તારાં દુઃખનો અંત ન આવે રે ! ૦ ૧

તાપે ટાઢે કે વરસાદે

જીવન વહેતું જાય :

તપવું, થરથરવું, ભિંભવું-

એજ જીવનનો ન્યાય !

સામી ભરતીએ જા ભાવે રે, હો જીવનદુખિયા !

પાછા હઠતાં જીવન હઠાવે રે, હો ભવભવ ભૂખિયા !-

તારાં દુઃખનો અંત ન આવે રે ! ૨

સસારે મુખ સર્વ ચહે પલુ
મળ્યે ન લે સતોષ ;
મુખ ખીજનુ જૂટવા જતાં
પડે દુખદ પ્રતિઘોષ .

નલ તારા કોડ સમાવે રે, હો જીવનદુખિયા !
તુંય ત્યા નિજ પતંગ ચગાવે રે, હો ભવભવ ભૂખિયા !
તારાં દુખને અંત ન આવે રે ! ૩

મુખદુખ છે મૌ મનનાં ચ્વખાં,
જાગી જો રે પ્રાણ !
જનનેવા ને પ્રભુભક્તિમાં
છે જીવનકલ્યાણ !

મુખદુખ શે મનમાં લાવે રે, હો જીવનદુખિયા !
જાતેથી પર જાન હાવે રે, હો ભવભવ ભૂખિયા !
તારાં દુખને અંત ન આવે રે ! ૪

પરદુખભજન છે મનરજન,
પરમુખઅજન કલેશ :
જગને જગને રાહ જવા ઘો-
રો મ્હિતપ્રજા હમેશ !

નહીં દુખ અદત્ત અકળાવે રે, હો જીવનદુખિયા !
પ્રભુચાચુ મર્વ સમાવે રે, હો ભવભવ ભૂખિયા !
તારાં દુખને અંત ત્યાં આવે રે ! ૫

તારણહાર

(રાગ રામઘી) *

નાથ ! હવે તો ઉગારજો ! નહીં જોયું આ જાય ;
હુઃખની કઠા ઊકળે ઘણી , બાળે લડલડ કાય :
નાથ ! હવે તો ઉગારજો !—

દીકું ચે નહીં કદી સ્વપ્નમાં , નહીં કલ્પનામાંય ;
એવું જવલન ઊઠે અંતરે , કેઈ ગણે ન બાંય :
નાથ ! હવે તો ઉગારજો ! ૧

જ્યાં જોઉં ત્યાં લડકા બળે , જાણે સળગ્યું રે આલ ;
નાગ સમા વાયુ ફૂંકે , બળે મારી ઉરછાળ :
નાથ ! હવે તો ઉગારજો ! ૨

મેઘધનુ મારાં સરી પડ્યાં , સરી ગઈ અંતરની આશ ;
સધ્યાની ઝાલર ચૂંથાઈ ગઈ , મારાં ડૂબ્યાં આકાશ !
નાથ ! હવે તો ઉગારજો ! ૩

તનનાં હતાં તે તણ ગયાં , મને સંતાપી રોજ ;
પાનખરે ફૂલપાનહીણુ વૃક્ષે હાડનો બોજ :
નાથ ! હવે તો ઉગારજો ! ૪

મટ્ટીમાં મટ્ટીનાં બની રહ્યાં , છેડયો ચેતનનો પંથ ;
 દંભી પ્રપંચીએ ગુરુ બન્યા , નહીં સત્યના સંત :
 નાથ ! હવે તો ઉગારજો ! ૫

‘થ તમારે જ રહું સદા , દઉં તમારા સંદેશ ;
 જ્યોતિ બતાવતાં અરિ બન્યો ; ક્યાંથી ઉપજ્યો એ કલેશ ?
 નાથ ! હવે તો ઉગારજો ! ૬

કોટ્યાધિપતિ લક્ષાધિપતિ મિત્રો છે પણ શૂન્ય ;
 સર્વનું લક્ષ છે લક્ષ્મીમાં , નહીં સમજે શું પુણ્ય !
 નાથ ! હવે તો ઉગારજો ! ૭

મહેલે પલંગે પાપી સૂએ , પહેરે હીરા ને હેમ :
 તમ સંતોની પથારીઓ બને કાંટાળી કેમ ?
 નાથ ! હવે તો ઉગારજો ! ૮

લાખ દુઃખો ભલે આવતાં ! છેડું નહિ તમ અત્ય :
 મર્વ સંતોના જ માર્ગમાં , બળવું મુજ કૃત્ય :
 નાથ ! હવે તો ઉગારજો ! ૯

દુઃખથી કૂલણં બગશે , આંધુથી અમીગગ :
 નાથ ! તમ બકાને તારજો , અદ્ભુત રાખજો રંગ !
 નાથ ! હવે તો ઉગારજો ! ૧૦

શ્રદ્ધા

(રામ ભૈરવી-તાલ દાદરો)

તારાં દુઃખની અવધ ચે આવે રે ,
હવ ! રાખ શ્રદ્ધા પ્રભુભાવે !-

વાદળના ઢગના ઢગ ખડકે , ઘોર બને આકાશ ;
વીજ અખૂડે ને ઘન ગગડે ખૂણ લયનો ભરે મન ભાસ :
ભલે ગગનવધન ગભરાવે રે ,
હવ ! રાખ શ્રદ્ધા પ્રભુભાવે !-

૧

ભક્ત પ્રહ્લાદે સદ્દ્યાં મંકટો પણ છોડ્યું નહીં પ્રભુગાન ;
સ્તંભે બંધાયો તે સ્તંભ તોડીને , પ્રગટ થયા ભગવાન !
એમ ભક્તિની શક્તિ બચાવે રે :
હવ ! રાખ શ્રદ્ધા પ્રભુભાવે !

૨

કરતા જગતમાં કરતું બધું , ત્યાં દુઃખે જશે એક રોજ ;
આજ મળે કડવા ઘૂટ ગળવા , કાલ મળે અમીઢિજ :
મીઠાં ફળ એવાં ધીરજ લાવે રે :
હવ ! રાખ શ્રદ્ધા પ્રભુભાવે !

૩

મટ્ટીની કાયાને મટ્ટીનાં દુઃખો , જગમાં લુએ પ્રાણી માત્ર ;
લોકગતા જળે આવે ઉકાળા , શું કરે પામર પાત્ર !

એવાં જવલન ચે જીવન ઝગાવે રે !

જીવ ! રાખ શ્રદ્ધા પ્રભુભાવે !

૪

શાંતિ નથી , નથી અવિચળ સુખ કો , જીવન નથી દુઃખ કાજ :
મટ્ટીના મેલ ઉતારી જવું છે , લેવું છે આત્માનું રાજ :

અગ્નિસ્નાન લકે ઘડી તાવે રે !

જીવ ! રાખ શ્રદ્ધા પ્રભુભાવે !

૫

વૃક્ષ જગઈ રહ્યાં જમીને પણ જૂલવી રહે ફળફૂલ :
ફરતા નલે તારી વારી ચે આવશે , મળશે તુજ દુઃખનાં મૂલ !

પ્રભુમહેર જ અદલ ટકાવે રે :

જીવ ! રાખ શ્રદ્ધા પ્રભુભાવે !

૬

બદર બંદર ફરી ધન ભરવા
 ખેડે સિંધુ ખલાખી,
 ભરદ્વરિયે નિજ નાવ તૂટે ત્યાં
 બનતો સિંધુનિવાખી !
 હરિ હરિ ! આ શી જગતની હાંસી ? ૩

સ્વર્ગતણી આશા ઉર રાખી
 પ્રાદ્ધણ વિચરે કાગી,
 પણ ગાઠેથી ધન હરી લેતા
 ત્યાં ચોખ્ખા ચોર્યાસી !
 હરિ હરિ ! આ શી જગતની હાંસી ? ૪

આજ દહીં તું કાવ લઈ લે,
 એ તુજ મીત છે ખાસી !
 મિત્ર નહીં કરું એ રાખે વિશ્વે .
 તુ જ અચળ અવિનાશી !
 હરિ હરિ ! આ શી જગતની હાંસી ? ૫

સત બધી તાગને ગ્રની
 રાખે ખૂંટ તપાસી .
 પણ અગુણિ ગ્રી ગુપ્ત ગ્યાની
 જાય અદૃશ મહુ નહાસી !
 હરિ હરિ ! આ શી જગતની હાંસી ? ૬

ગોફની ગૂંથણી

(રાગ કેદાર-નાલ ત્રિતાલ) *

બેટા ! શાને તું અકળાતો ?
 શાને તું અકળાતો ,
 બેટા ! શાને તું અકળાતો ?
 જે કરશે તે ભરશે જગમાં ,
 અફર નિયમ છે આ તો !
 બેટા ! શાને તું અકળાતો ?—

રજની શ્યામ છતાં પણ વાવે
 તારકબીજ નલમાં તો ;
 જ્યોતિષણાં મોતી ભગી ત્યાં
 સૌમ્ય પ્રકાશ છવાતો !
 બેટા ! શાને તું અકળાતો ? ૧

અધારા વાળ્યે અંધારાં ,
 જ્યોતિષકી શો નાતો ?
 બદીમા નિત્ય મચ્યા રહે તેને
 ન્યાય શું નવ ચુકવાતો ?
 બેટા ! શાને તું અકળાતો ? ૨

મુજ પેગમ્બર ઋષિએ દાખ્યો
 પંથ ન સત્ય પળાતો ;
 સીધા માર્ગ તણ લે આણ ,
 તવ ત્યાં દૈત્ય ભરાતો :
 બેટા ! શાને તું અકળાતો ? ૩

સૌને પંથ બતાવ્યો નિજ પણ
 અંધાને ન જણાતો ;
 શબ્દ દીધો મેં ગુપ્ત બધાને ,
 બધિર થકી ન સુણાતો !
 બેટા ! શાને તું અકળાતો ? ૪

નેકી બહીનો દાવ જગતમાં
 જાય વિચિત્ર રમાતો ;
 બહીનો તણખો જ્યાં રહે પડતો ,
 ત્યાં રહે અણહોલાતો !
 બેટા ! શાને તું અકળાતો ? ૫

જ્યોતિ અને અંધારતણો આ
 ગેફ અજબ ગૂંથાતો :
 જેનું તેનું ભોગવી લેશે—
 અદલ તું શેં ગમ ખાતો ?
 બેટા ! શાને તું અકળાતો ? ૬

જીવન દોહાલાં રે

(“મરવાં સોહાલાં રે સંતો મુખે જગતથી જાશે.”)

જીવન દોહાલાં રે પ્રભુજન દુઃખે સદા પિલાશે ;
આંખે જોયલાં રે એવાં દુઃખનાં મૂલ શાં થાશે ! -

પ્રભુપંથે કંટક વેરાયા ,
પણપણ તે લોંકાય ;
રુધિર વહે ને આંખ રહે પશુ
ટાળ્યાં નહીં ટળાય :

ભાલે પ્રોયલાં રે એવાં ભાગ્ય સતત ચિરાશે :
જીવન દોહાલાં રે પ્રભુજન દુઃખે સદા પિલાશે .

૧

મીઠાં મીઠાં ક્ષણ ચૂંટીને
પક્ષી ને ફીટ ખાય ;
કાચાં લીલાંને નહીં અડકે -
એવો જગનો ન્યાય !

મોહે મોહાલાં રે એ તો મોજમજામાં જાશે ;
જીવન દોહાલાં રે પ્રભુજન દુઃખે સદા પિલાશે .

૨

સૂર્ય કરી લે દિન પોતાનો ,
 તારા કરી લે રોત્ર ;
 ભક્તિધૂને ઘૂમતા ગુરી કેરાં
 રોજ દેખાતાં ગાત્ર :
 રડવાં સોદાસાં રે પ્રભુજન આંસુનીરે નિતં મંદારો :
 જીવનાં દોહાલાં રે પ્રભુજન હુઃખે સદા પિલાશે . ૩

જગમુંદરતા સારમે રાખી
 પ્રભુ પાછળ સંતાય ;
 જગલીલાના ખાઈ ઉગરણ
 પ્રભુજન ગ્રહે પ્રભુઆંય :
 પુણ્યે ધોયલાં રે જીવન પ્રભુમાં શુદ્ધ મમારો :
 જીવનાં દોહાલાં રે પ્રભુજન હુઃખે સદા પિલાશે . ૪

તું જ અમારો એક

(હુમરી-ત્રિતાલ) *

નાથ વિના કેણુ રહું મુજ આજ ?

સર્વ થયું તારાજ :

નાથ વિના કેણુ રહું મુજ આજ ?—

હેયે તારા તગતગ કરતા ,

માથે રવિનું તાજ ;

તોય આ વિશ્વે જિગે અંધારાં ,

રાખે પ્રભુ જ ત્યાં લાજ !

નાથ વિના કેણુ રહું મુજ આજ ?—

૧

પોલું પોલું વ્યોમ દિસે ને

પોલી માયા સર્વ ;

વિશ્વતણા આ સ્પષ્ટ પોલાણે

માનવનો શો ગર્વ !

નાથ વિના કેણુ રહું મુજ આજ ?—

૨

તનનાં તનશાં સ્વજન ગયાં ને
 મનના મનશા મિત્ર :
 વહેતા જગતમાં વહેતું બધું ત્યાં
 સ્થિર ક્યમ રહે મુજ ચિત્ર ?
 નાથ વિના કોણ રહું મુજ આજ ?—

૩

ભરદરિયામાં નાવ દૂખ્યું ને
 કોઈ મળે નહીં પાસ :
 જાજગળ ચોગમ ઊછળી રહું ને
 ઉપર ભર આકાશ !
 નાથ વિના કોણ રહું મુજ આજ ?

૪

મારાં કરી મેં જાણ્યાં તે સૌએ
 હગો હીપો બની કૂર ;
 ભલે એ સડતાં અંગ કપાયાં—
 નાથ ! તું ક્યાં છે દૂર ?
 નાથ વિના કોણ રહું મુજ આજ ?

૫

વિશ્વ સકળને છાતો ને સ્ફાતો
 તું જ અમારો એક :
 નાથ ! અદલ તુજ હાથ પડું ત્યાં
 ક્યાં રહું એકલ છેક ?
 નાથ વિના કોણ રહું મુજ આજ ?

૬

४

मंथन

સંદેશો

(કુંજલડી રે સંદેશો અમારો)

સાંજલડી રે ! સંદેશો આ મારો

જઈ મારા નાથને ઢહેજે છ રે !

તું તો છે મોટો ઈશ્વર પડ્યો, પણ

જરા તારા કાન મને દેજે છ રે !—

સાંજલડી રે ! ૦

૧

તારા તે ધામમાં શેની છે જોટ કે

માગી ના ચીજ નાની મળતી છ રે ?

તું તે શો એવો કેા ક્રમે ગૂંથાયો કે

ધારી કેા આશ નહીં ફળતી છ રે ?

સાંજલડી રે ! ૦

૨

ઉપાને દાર તું સૂર્યને મોકલે ને
 સંધ્યાને દારથી બોલાવે છ રે :
 એકને આપતો ને બીજાને કાપતો —
 એવા શા હંગ તું બતાવે છ રે ?
 સાંજલડી રે !

૩

રજનીની પાંખમાં માળા નક્ષત્રોની
 ઝળહળતી તું લટકાવે છ રે :
 બાળતો ને બોળતો અખિના કુડમાં
 દિનને રો તપતો રખાવે છ રે ?
 સાંજલડી રે !

૪

અટલી નાની પૃથ્વી ઉપર તું
 શા શા ઉપાતો કરતો છ રે ?
 અમારી પીડ છે હજારો, તેમાં તું
 જ્વાળામુખી ને રેલ બસતો છ રે !
 સાંજલડી રે !

૫

હજારો આશા ને ઉમેદો પોષિયે ,
 એકુ ફળે તો સો મરતી છ રે !
 નાનીશી નિંદગીને રહે તું ઉકાળતો ,
 શાંતિમાં તે ન રહે ઠરતી છ રે !
 સાંજલડી રે !

૬

કાલ કાલ કરીને જીવવું અમારે ,
 કાલ તો મૂકે નવી જાળમાં જ રે :
 દેખી સુણીને આંખે આંસુ સુકાય ના ,
 એવાં તેં જાણ્યાં શેં જંજાળમાં જ રે ?
 સાંજલડી રે ! ૭

ખાપ જ થયો તો તું શેં ના ખચાવે ?
 રોજ રોજ નોઈએ તારી વાટડી જ રે :
 વહાણાંની સાથે શુભ ટાણાં ચે લાવને ,
 લાવને નવતેરી ભાવિ પાટડી જ રે !
 સાંજલડી રે ! ૮

તકદીરની તાસીર

(રાગ ભીમપલાસ-તાલ લાવણી)

હે ખલક ખેલૈયા ! કહેવાનું તે જ તું ના કહી ગયો ,
હે ખલક ખેલૈયા

તુજ ખેલણિયાં અમોને ઘઈ ગયો ,
ઉર લઈ ગયો , ઠગ થઈ ગયો !
હે ખલક ખેલૈયા !-

વાદળ પર વાદળ છાયાં ,
ચોગમથી નલ ઘેરાયાં ,
વીજળીનાં શર છોડ્યાં ,
ગર્જન પણ ઠંઈ ગજવાયાં :-
વા વાયા ને ત્યાં મેઘ આખર નહીં ગયો ,
ઉર લઈ ગયો , ઠગ થઈ ગયો !
હે ખલક ખેલૈયા ! ૧

ચોમાસે લીલા છાઈ,
તરું સંવે રહ્યાં લહેરાઈ,
રહું અત્ત યધે જૂલાઈ,
રહેશે કોઠાર ભરાઈ:-

આવ્યો વંદોજિયો યધું વહી ગયો,

ઉર લઈ ગયો, ઠગ થઈ ગયો !

હે ખલક ખેલૈયા ! ૨

ઝાંવી સૂરજની સ્વારી,
ધરણી મલકી રહી સારી,
આશા ઊગી ઉર ન્યારી,
ત્યાં આંધી ચઢી અંધારી !-

રે રે ! અમી આપતો શું રહી ગયો ?

ઉર લઈ ગયો, ઠગ થઈ ગયો !

હે ખલક ખેલૈયા !

કહેવાનુ તે જ તું ના કહી ગયો,

હે ખલક ખેલૈયા ! ૩

અણખેલી ખેલી

(રામચાલ વાગ્યા હોય તે જણે)

અણખેલી ખેલી રહું કેમ ખેલી ?
અણતોડ્યાં આલ શકે કોણ તોલી ?—

અણગણ યુગથી માનવજીવન
જગમાં રહું છે હિચોળી :
ક્યાંથી તે શબ્દ પ્રથમ જન પામ્યો ,
કોણ તે મર્મ એ ખેલી ?
અણખેલી ખેલી રહું કેમ ખેલી ? ૧

જેણે સુણી તેણે મૌન જ ધાર્યું ,
નિજ ધૂનમાં રાગે યાદી ;
હુનિયાને વાનર જેવી દીકી તેણે —
તે અમીગાગર દેખી !
અણખેલી ખેલી રહું કેમ ખેલી ? ૨

મૂંગાએ સાકર ખાધી, ને અંધાએ
સ્વપ્નમાં ઊઝવી હોળી :
ખોલ્યું ખોલાય નહીં અણખોલ્યું એ —
રહેલું અગમ આંખ ચોળી !
અણખોલી ખોલી રહું કેમ ખોલી ? ૩

વીજ લખી નય વાદળ પર તે
મેઘ દે ભૂમિએ ઢોળી :
ખોલવા નય જરી ગગણે ત્યાં
આલ જ દે અટ રોળી !
અણખોલી ખોલી રહું કેમ ખોલી ? ૪

અક્ષર તારાના કોણ ઉકેલશે ?
ધ્રુપદે શું સંધ્યાની ઝોળી ?
કોણ દિગંતને પડદો ઉપાડશે ?
શી છે ઉપાની રંગોળી ?
અણખોલી ખોલી રહું કેમ ખોલી ? ૫

અકળ અગમ કે છે અલખ અકલ્ય તેને
મૃગજળે સખી અબકોળી !
અદલ એ યત્ન બધા છે વૃથા જેમ
બાળ માગે ચાંદપોળી !
અણખોલી ખોલી રહું કેમ ખોલી ? ૬

મનની વિચિત્રતા

(રાગ માલ-હૌચ-ત્રિપુટ) *

મન મારુ છે વાંઠરું , રહેતું નહીં પાપરું :
 કરવા એને શી યુક્તિ આદરું ?
 એનાં કંઈ કંઈ હું ઢાંકું , વારીને થાકું ,
 બનતું ના તોય એ કહ્યાગરું ! -

વૃક્ષે ભરે ઇલુકા , નહીં લક્ષે કશું લાવે સદા ;
 આકાશમાં ફૂદી સિતારા તોડવા લાવે સદા ;
 તટી પડે ડુંગર ચઢી , ફૂળી મરે સાગર પડી-
 અલગલગ ખતા ખર્તું છતાં પાહું ધમે દાવે સદા !

માથે પડ્યો બહુ ભટકા , દુનિયાના કટકા ,
 ત્યારેય થયે કે નહીં સજાગરું ?
 એનાં કંઈ કંઈ હું ઢાંકું , વારીને થાકું ,
 બનશે કદી શું એ કહ્યાગરું ?

જન્મના ઈતિરા

(રાગ મઢ-તાલ દ્વીપ) *

જિયા નભને હો પૂછનારા રે !
તારે ભીતર છે ખાંધ્યા શા ભારા ?
ઉપર આભે તો અગઅગ તારા રે ,
તારે હૈયે છે કેવા અગારા ?-

તારા સૌ ગુણ તને લાગે છે સારા ને
ખીંજના તો કંઈ નહીરા ;
તારી તે પીઠ તને કેમ દેખાશે ?
તારા એ ન્યાય છે ન્યારા રે !
તારે ભીતર છે ખાંધ્યા શા ભારા ?- ૧

ભિગતા સૂરજની સોનેરી કલગી ને
લહરીના લોલ લલકારા :
એના સૌહર્ય ને માધુર્ય કેરી
કયાથી કૂટે રસધારા રે ?
તારે ભીતર છે ખાંધ્યા શા ભારા ?- ૨

જેવું ભીતર તેવું બહાર વિકાસે ,
 હૈયે તે હોઠે પુકારા :
 હૈયે દેલોનાં નૃત્યો ચાલે ત્યાં
 ક્યાંથી રહે દેવના ઉતારા રે ?
 તારે ભીતર છે ખાંધ્યા શા ભારા ?- ૩

ચાહો કૃત્યાણુ તો સંચિા ઉર પુણ્યથી ,
 ખીલશે કૃત્યાણુના ક્યારા :
 ધૂમ્રને રોપતાં છાશે અંધારાં ,
 ન્યોતિને રોપતાં તારા રે !
 તારે ભીતર છે ખાંધ્યા શા ભારા ?- ૪

કડવા મીઠા છે સૌ જીવનના ભોગ આ ,
 મોંઘા છે જન્મના ઈતરા :
 પૃથ્વી ને સ્વર્ગનાં બે પેદાશાંની વચ્ચે
 જીવનકીકીના પલકારા રે !
 તારે ભીતર છે ખાંધ્યા શા ભારા ? ૫

વસમી સ્થિતિ

(રાગ ભેગિયા-તાલ ત્રિતાલ)

અજબ જડ મન રે !

તારું ઊંધે પંથ ચલન રે :

જીવન સુરવન રે

તજી પડવા ગમતું કળણ રે !-

મુજમાં વસતું ચેતન પ્રભુનું ,

તુજને જડનો સાથ :

તું દોરાતું જાય તને જ્યાં

દોરે દુહનો હાથ :-

અજબ જડ મન રે !

૧

હું માણું આગળ વધવાને ,

તું પકડી રહે પૂઠ ;

હું તો ધર્મધજનો ધારક ,

તું ભોગવતું ભૂઠ !-

અજબ જડ મન રે !

૨

જે કરવા ધારું હું સાચે ,
 તે ન કરું હું કાંઈ ;
 જે કરવા ધિક્કારું જીવને
 તે જ કરે તું સાંધી !-

અગળ જડ મન રે !

૩

જીવન ગૂંચવાયું જડજાળે ,
 ત્યાંથી છૂટે કેમ ?
 ધર્મ અધર્મ રહ્યા લડી લીતર :
 કોણ જીએ મુજ હોમે ?
 અગળ જડ મન રે !

૪

રે શી આ વસમી સ્થિતિ મારી !
 જાણું પણ લાચાર !-
 ઓ પ્રભુ ! તું મુજને દે બળ કે
 અદલ કરું દંકાર !-
 અગળ જડ મન રે !

૫

સેવા

(રામ ભૈરવી-તાલ દાદરો)

તારી સેવામાં જીવન આ ગાળું રે ,
નાથ ! ક્યારે થશે અજવાળું ?—

પેટીમાં પેટીઓ અંદર ઉતારી ને ભેદમાં ભેદ સમાવ્યા ;
કોડા આવ્યા ને કોડા ગયા , નહીં કોઈએ તે ઉઠાવ્યા :
માર્યું અંધારાં ઉપર ચે તાળું રે :
નાથ ! ક્યારે થશે અજવાળું ?—

૧

એકને જોલતાં બીજી દિસે મહીં , બીજીને જોલતાં અન્ય ;
જોલી જોલીને થાકી જવું , એવી છે મહીં યુક્તિ અનન્ય !
કેમ તૂટે આ ભડ ઇન્દ્રજાળું રે ?
નાથ ! ક્યારે થશે અજવાળું ?—

૨

શોધી શોધીને હાર્યા બધા , નહીં મળતી ત્યાં ગુરુકુંચી કોઈ ;
જીવનનો અંત સામે દિસે હો ! ધૈર્ય દે મન સૌ જોઈ :
કેમ વિશ્વનો મર્મ હું ભાળું રે ?
નાથ ! ક્યારે થશે અજવાળું ?

૩

સૂર્ય વિના આ પૃથ્વીતણાં કોણ ખેલી દેશે પૂર્વદાર ?
 વીજ વિના કોણ વાદળ ચીરી કરશે નલે ચમકાર ?
 તારી મહેર વિના બધું કાણું રે :
 નાથ ! ક્યારે થશે અજવાણું ?-

૪

રજનીતણાં અણુવીંધ્ય અંધારાંને વીંધી દેતી સ્વર્ગગંગ ;
 અંતરમાં એવી ગંગ કૂટે તો તૂટે સૌ મર્મ તડંગ !
 કેમ ત્યાંસુધી તિમિર આ ટાળું રે ?
 નાથ ! ક્યારે થશે અજવાણું ?-

૫

આશ ને પૃથ્વીનાં પડ કરતાં રહે ત્યાં, જીવન પિણાતું જાય ;
 પેટીમાં કાંઈયે છુપાવ્યું નથી, મન વ્યર્થ એ ભ્રમણામાં વાહ્ય !
 તારી સેવામાં મન નિત્ય વાળું રે :
 નાથ ! એજ છે સુખ અજવાણું !

૬

જગતનો પંથ

(ઘોળ) *

મારા નાથ ! હજી તે મારે કહેવું શું તને ?

તું તો સ્વર્ગે બેઠો કરી રહ્યો તુજ રાજ :

અહીં પૃથ્વીમાં ચાલે છે અંધેર ઘાણું હવે ,

ત્યાં કયમ તારા ભક્તતાણી સચવાશે લાજ ?—

મારા નાથ ! હજી તે મારે કહેવું શું તને ? ૧

તારો સૂરજ ખૂણ તપે છે બળતા તાપથી ,

તારો ચંદ્ર ન વરસાવે જૂનું તે અમી આજ ;

તારા મેઘ સુકાયા કે યહો ચાવી ગયા ,

પાકે નહીં પૂરું ફેત્રે અમ કાજ અનાજ :

મારા નાથ ! હજી તે મારે કહેવું શું તને ? ૨

સ્વાર્થ વધ્યા ને ઘટી ગયા પરમાર્થ બધે જગે ,

કોઈ ન ઈચ્છે હરવા બંધુતાણી મહાપીડ ;

બેઠા સર્વ તજાવ સમા બંધાઈ નિજ મદે ,

નહીં કો ભાંગે ભાંડુતાણી જીવનપથ ભીડ :

મારા નાથ ! હજી તે મારે કહેવું શું તને ? ૩

જગમાં ગપ ચાલી છે જ્યાં ત્યાં આજ સ્વરાજ્યની ,

એને નામે સત્તાલોલી લૂંટે લોક :

પણ અંધારાં રાખ્યે નહીં અજવાળાં ઊગતાં ,

નહીં આનંદ કરે પણ બહુધા દુઃખ ને શોક :

મારા નાથ ! હજી તે મારે કહેવું શું તને ? ૪

તો આખ્યાં સ્નેહ અને રમઝરણો જ્યોતિનાં ,
 અમને દાખ્યા ઝતના પંથ અને કલ્યાણ ;
 પણ આ જગને ભાવે મદીનાં રતનો અધિક ,
 એને ગમે ન ખૂણવા દિવ્ય સ્તનની ખાણ :
 મારા નાથ ! હજી તે મારે કહેવું શું તને ? ૫

રીબે રંક જનો સહુ રહીને અરધી ભૂખમાં ,
 શ્રીમંતોનાં ચાલે મોટર , અશ્વ , વિમાન ;
 મોટાને ત્યાં અન્ન મિઠાઈ તણા દગલા વધે ,
 ભૂખ્યાં ગરીબોને નહીં એ મુઠ્ઠી પણ પાન !
 મારા નાથ ! હજી તે મારે કહેવું શું તને ? ૬

સુખિયાંના સુખમાં નથી કંઈ પણ શાંતિ આવતી ,
 દુખિયાંના દુખમાં વધતી ચાલી કડવાશ ;
 અંધારાંના દગની ચપ્પીઓ વધતી જતી ,
 ક્યારે નાથ ! જિતરશે ત્યાં તુજ સત્ય પ્રકાશ ?
 મારા નાથ ! હજી તે મારે કહેવું શું તને ? ૭

જિતરી પડ તારાં કિરણોનાં ઐન્ય લઈ હવે ,
 ઘોઈ નાખ બધાં આ તુજ રેલે જગપાપ !
 સહુને તારા દાખ્યા ઝતપંથે ફરી રાખવા ,
 મારા નાથ દયાળુ અદલ ' સદ્ગુણિ જ આપ !
 મારા નાથ ! હજી તે મારે કહેવું શું તને ? ૮

५

चिंतन

જીવનનો કોયડો

(ઓધવ ! એકવાર ગોકૃષ્ણ સંચરો રે)

સંતો ! જીવન આ વસમું થયું રે ,
શી કરવી એની કટુ વાત ને !
ન્યોતિ હૃતી કંઈ તે જિડી ગઈ રે ,
રહી ગઈ છે અંધારી રાત ને :

સંતો ! ગળવાં કડવાં સત્ય છે રે ! ૧

માનવ જીવે સુખની આશમાં રે
નેતો આકાશે ઉરરંગ ને !
કાલે વહાણું વાશે કેા નવાં રે
ને વહેશે અહીં નવસુખસંગ ને !

સંતો ! સુખની મીડી આશ છે રે ! ૨

લાવે અજવાળાં આલે ઉવા રે,
 સૂરજ પધરાવીને જાય જો :
 સંધ્યા આવી હાંકે બારણાં રે
 ને તમની જાગૃત પ્રધરાય જો !

સંતો ! જગત પડ્યું એ ચક્રમાં રે ! ૩

આભતાણું મહાયક ઉપર ફરે કે,
 સૂર્યતાણું પણ ચક્ર જ તેમ જો ;
 ગ્રહનાં ચક્ર ફરે માનવશિરે રે :
 સુખદુઃખ નામે તેવાં કેમ જો !

સંતો ! જીવન અદ્ભુત છે બન્યું રે ! ૪

કાળતાણા પડદા ન્યમ ઊમડે રે,
 જીવનના પડદા તે સાથ જો :
 કોઈને કર સુખ બે દાણા મડે રે,
 તે દુઃખદગ બીજને હાથ જો !

સંતો ! જીવનવહન અગમ્ય છે રે ! ૫

પણ અંધારે ન્યોતિ છુપી વસે રે,
 ને માનવહિરમાં જાગ ગૂઢ જો ;
 એક દિવસ અંધારાં વીંધીને રે
 ફૂટશે ન્યોતિ ચીરી એ ચૂડ જો !

સંતો ! જીવનની છે છત ત્યાં રે ! ૬

અંધારાં આવે તો પૂર્વમાં રે
 નેયાં કરવું ધારી ધીરં ને :
 આખર આવી ઉઘા રવિ ત્યાં ભિગે રે ,
 પાર કરાવે જીવનનીર ને !

સંતો ! એવી અડગ શ્રદ્ધા ફળે રે ! ૭

દુઃખનાં આલ ભલે છાઈ રહે રે ,
 સુખનાં તારકણિદુ અટપ ને !
 પણ શ્રદ્ધા ને અંતરંગા અદલ રે
 એક પલકમાં જીતે કલ્પ ને !

સંતો ! જીવન ધન્ય જ ત્યાં બને રે ! ૮

સૃષ્ટિનાં ઉપ્યાણાં

(૫૬) *

જોલી ઘો, જોલી ઘો, મારાં દિલનાં દાઝયાં ખંધુકાં હો !
 જોલી ઘો, જોલી ઘો દિલની વાતો હો છ ?
 જોલ્યું ના જોલાય તોય મૈન ના રખાય ઝાઝું,
 તૂટી પડી જ્યાં મનની સૌ મહેલાતો હો છ ?
 જોલી ઘો, જોલી ઘો ! ૦ ૧

મુંદર આ વિશ્વ આવું રચીને પ્રભુએ પછી
 તે પર નલનું લાંકણ શાને લાંક્યું હો છ ?
 તેજ અસ્તા તારાઓનું દોળું ચરવા મૂકી આલે
 પ્રભાતે તેને કાં હાંકી નાખ્યું હો છ ?
 જોલી ઘો, જોલી ઘો ! ૦ ૨

અમૃતનો અરો ફેાડી આકાશે વહાવ્યો વચ્ચે,
 અમી તેનાં તારા સૌને સંચિ હો છ :
 અમને એ અમૃતકેરું ખિંદુ ચે મળે ન કહી ;—
 ક્યાંથી આનંદે અમ હૈયાં હીચિ હો છ ?
 જોલી ઘો, જોલી ઘો ! ૦ ૩

આખો ચે દિવસ તપે રોજ રોજ સૂર્ય આલે ,
 પૃથ્વીને તે ઝગાંડુળાં કરી જાતો હો ૭ :
 ચંદ્રની શીતળ સુધા એવી ના અમોને મળે ,
 ખાંચી ખાંચી ઘઈ શેં લુપ્ત થાતો હો ૭ ?
 બોલી દો , બોલી દો ! ૦ ૪

પૂર્વ ને પશ્ચિમનાં નીતરાં સરવરમાં નહાવાને આવે
 ઉપા ને સંધ્યા નિજ રંગે રંગે હો ૭ :
 ઘડીભર ઊભાં આંખે સૌંદર્ય એ ભરિયે ત્યાં તે
 શાને ચાલી નય એ બહીલે અંગે હો ૭ ?
 બોલી દો , બોલી દો ! ૦ ૫

મેહુલાના જિપ્સીઓશા તંબુઓ ઠોકાય ત્યારે
 વીજ આવી કાપે તેની દોરી હો ૭ ;
 મેહુલા ત્યાં તંબુઓ ઉઠાવી દૂર નય શાને
 ખાલી રાખી જગની અમીકટોરી હો ૭ ?
 બોલી દો , બોલી દો ! ૦ ૬

પ્રભુપંથે જનારાને કાંટા જ શું સહેવા પાથે ?
 દૈત્યમાર્ગે જતો ચૂંટે ફૂલો હો ૭ :
 દર્પણમાં જોતાં અંગે યખાં જમણાં ઊલટાં દીસે ,
 તેવો શું આ ઘાટ ઉપામૂળે હો ૭ ?
 બોલી દો , બોલી દો ! ૦ ૭

પ્રભુને કહો કે હવે ક્યાં સુધી અંબોલ રહેવું ?

ત્યાં જઈએ ત્યાં તારા ઘાટ ઘેરે હોં છ !

તારા આ ઉપ્યાણાની કેા ગંભ ન અમને પડે સાચી ;—

અહલં હે ઉદેલી તારી જ મંદિરે હોં છ !

બોલી ઘો , બોલી ઘો ! • ૮

અગમ્ય

(રાગ પીપુ-તાલ દીપચંદી) *

ક્યાં સુધી , હે પ્રભુ ! ક્ષવે પુરાઈ ?
 ક્યાં સુધી મારશે વલખાં લલાઈ ?— ક્યાં સુધી ૦
 ન્યાં જોઈ ત્યાં ઊઠે અગ્નિના લડકા ,
 ન્યાં જોઈ ત્યાં સુણું હૃદયના ધડકા !—ક્યાં સુધી ૦ ૧
 ન્યાં ત્યાં બદીને પડે બહુ છક્કા ,
 નેકી બિચારી બધે ખાય ધક્કા !— ક્યાં સુધી ૦ ૨
 ચંદ્રનું અંતર જાય ખવાઈ ,
 નેકીનું તેમ રહે હૈયું ધવાઈ .— ક્યાં સુધી ૦ ૩
 દુખિયાં રહે તે તો વધુ રડવાને ,
 સુખિયાં હસે તે અધિક ચઢવાને .— ક્યાં સુધી ૦ ૪
 મળતાં પુરાઈને હીરા ને મોતી ,
 ભૂખે લલાઈની આંખે રહે રોતી .— ક્યાં સુધી ૦ ૫
 કોણ ઉકેલે આ જીવન-ઉખ્યાલું ?
 બિલટા જગતનું એ બિલટું શું લહાણું ?—ક્યાં સુધી ૦ ૬
 તાપ કે દાઢ તું ક્યાં ક્યારે આવે ,
 અદલ પ્રભુ ! બધું એ તું જ જાણે !—ક્યાં સુધી ૦ ૭

* “ ઈસ તન પનકી કોન બરાઈ, ”—એ કબીરપંતી રાહ.

મનનું સુમન

(રાગે જોગિયા-તાલ પિતલ)

સુમન મુજ મન રે,
હરિ! ત્યાં ભરું કંટક કયમ રે ?
સદન તુજ ધન રે,
હરિ! કયમ ત્યાં મૂકું કદમ રે ?

પગલે પગલે કંટક બાજયા,
ડગલે ડગલે ધૂળ;
નૂર પડ્યાં આંખોનાં ઓંખાં,
હૈયે ભીડે શૂળ :-
સુમન મુજ મન રે ! ૦

૧

નભના પરદા ઉઘડી જોયા,
ખેલ્યાં દિશના દાર;
કંટકભર્યાં સુમનથી મનને
બધે દિગ્ગં અંધાર :-
સુમન મુજ મન રે ! ૦

મનનું ધૈર્ય ગયું ખૂટીને ,
તનનું ઊડયું તેજ ;

હરનું હર સદન રહ્યું તારું
ઊરનું ઊર પણ એ જ !—

સુમન સુજ મન રે ! ૦

૩

ફેંકી દઉં કંટક સહુ વીણી ,
કરું સુમન સુજ સાફ ;

હળવે ફૂલકદમ હું આવું :
હરિ ! કરજે તું માફ !

સુમન સુજ મન રે ! ૦

૪

નભપડદા ઝગડુળતા ઊધડે ,
દિશદિશ ગુંજે ગાન :

હરિ ! તુજ સદન રહે ફરી ગાળ—
આવે અદલ મહેમાન !—

સુમન સુજ મન રે ! ૦

૫

વિલંબ

(રાગ ધનાશ્રી-ત્રિતાલ) *

મનમાં રહી ગઈ સહુ મનમાંની :
 રે જીવ ! રહી છે હવે તો એ કહાણી !-મનમાં ૦
 જ્યેષ્ઠો ને કૂઘો કિશોરવયે બહુ ,
 ખૂબ કીધી મસ્તાની ;
 કોણ પ્રભુ , ને કોણ ખુદા—બધી
 વાત એ તો સુણવાની !
 મનમાં રહી ગઈ સહુ મનમાંની . ૧

આવી જીવાની ને લાવી હેવાની ,
 જર ને જોડમાં દિવાની :
 સમય હજી બહુ છે આ જીવનમાં ,
 બનયું પછી પ્રભુધ્યાની !
 મનમાં રહી ગઈ સહુ મનમાંની . ૨

જોતજોતાં કાળ વીત્યો તોફાની ને
 આવી ઘડપણની નિશાની :
 ઠીક બધું આ કરી પછી કરશું
 પ્રભુની રૂઢી મહેમાની !
 મનમાં રહી ગઈ સહુ મનમાંની . ૩

આ રહું, તે રહું, કરતાં સરતી દીઠી
 હાથથકી જિંદગાની :
 ઊભાં ઉમેદોનાં ખંડિયેરો સામે, ત્યાં
 આવી કંકોતરી છાની !
 મનમાં રહી ગઈ સહુ મનમાંની . ૪

ઓ રે પ્રભુ ! તને લજવા નિરાંતે મેં
 માગી'તી મુદત સદાની :
 તન ધન કાંઈ ન અદલ રહું—છે રહી
 પગ પગ આ પસ્તાવાની !
 મનમાં રહી ગઈ સહુ મનમાંની . ૫

સૃષ્ટિરચના:

(રાગ ઠાલિંગડો - તાલ લાવણી) *

રચના આ કેવી તે રચાવી ,
મારા રે નાથ !
રચના આ કેવી તે રચાવી !

નાદ જગાવી , જ્યોતિ જળાવી ,
નીસ્તીમાં હસ્તી તે હુલાવી ,
મારા રે નાથ !

વિશ્વની ધાડી તે બનાવી ,
મારા રે નાથ !- રચના આ ૦ ૧

રેલ્યાં ઉરેથી તુજ અમી ને આળ મોતીનાં ,
જિઆં પોલાણમાં કુળે વિશુદ્ધ જ્યોતિનાં :
લીલા લચાવી , માયા જમાવી ,
દુનિયાને દીધી ત્યાં હોમાવી ,
મારા રે નાથ !

માયાથી આંખોને અજાવી ,
મારા રે નાથ !- રચના આ ૦ ૨

* " રેતીમાં મંદિર બંધાવું , જુઓની ન થા ! " - એ રાદ.

જાણે બધાં ગયાં ડૂબી, છતાં રહે મહીં ,
એ જાળમાં પડી રહે છતાં છૂટે નહીં :

જાણે બંધાવી, પગભર બહેલાવી ,
જીવનની જ્યોતિ સપડાવી ,
મારા રે નાથ !

આંસુના ઘોઘ વહેવડાવી ,
મારા રે નાથ !— રચના આ ૦ ૩

આંખો ખુલી જશે કે દિન , ખુદખુદ ફૂટી જશે ,
આત્મા સળગ થતાં જ જાળ પાણુ તૂટી જશે :

મૃદ્ધિ ખોલાવી, તુજને ખોલાવી ,
આત્મા ત્યાં ધસશે ઝૂકાવી ,
મારા રે નાથ !

તારે ખોળે તે પડશે આવી ,
મારા રે નાથ !

રચના આ એવી શી રચાત્રી !— રચના આ ૦ ૪

સૃષ્ટિરચના:

(રાગ શલિંગડો - તાલ લાવણી) *

રચના આ કેવી તે રચાવી,
મારા રે નાથ !

રચના આ કેવી તે રચાવી !

નાદ જગાવી, જ્યોતિ જળાવી,
નીસ્તીમાં હસ્તી તે હુલાવી,
મારા રે નાથ !

વિશ્વની વાડી તે બનાવી,
મારા રે નાથ !- રચના આ ૦ ૧

રેડ્યાં ઉરેથી તુજ અમી ને આળ મોતીનાં,
ભિયાં પોલાણમાં કળે વિશુદ્ધ જ્યોતિનાં :
લીલા લચાવી, માયા જમાવી,
હુનિયાને દીધી ત્યાં હોમાવી,
મારા રે નાથ !

માયાથી આંખોને અમતવી,
મારા રે નાથ !- રચના આ ૦ ૨

* " રેતીમાં મંદિર બંધાવું, સુખોની ન થા ! " - એ શાલ.

જાણે બધાં ગયાં ડૂબી, છતાં રહે મહીં ,

એ જાળમાં પડી રહે છતાં છૂટે નહીં :

જાણે બંધાવી, પગલર બહેલાવી ,

જીવનની જ્યોતિ સપડાવી ,

મારા રે નાથ !

આંમુના ઘોઘ વહેવડાવી ,

મારા રે નાથ !— રચના આ ૦ ૩

આખો ખુસી જશે કેા દિન , બુદ્ધબુદ્ધ ફૂટી જશે ,

આત્મા સખળ થતાં જ જાગ પલ્લ તૂટી જશે .

સૃષ્ટિ ખોલાવી , તુજને ખોલાવી ,

આત્મા ત્યાં ધગશે ઝૂકાવી ,

મારા રે નાથ !

તારે ખોળે તે પડશે આવી ,

મારા રે નાથ !

રચના આ એવી શી રચાવી !— રચના આ ૦ ૪

મોહનની ઉરમાળા

(રાગ આસાવરી-તાલ ત્રિતાલ)

કોઈને જોઈતી હોય તો આવો , આપું મોહનની ઉરમાળા !
જોઈતી હોય તો આવો ધનગન કરતા થોડીલા પાંખાળા !-કોઈને ૦

તગતગતા તારાની હો કે
અગમગતાં મોતીની :
એ તો છે મોહનની માળા
અદ્ભુત કે ન્યોતિની !

લ્યો, લ્યો, પહેરી લ્યો તમ કંઠે , કરશે ભવભવ માર્ગ ઉત્તળા !
કોઈને જોઈતી હોય તો આવો , આપું મોહનની ઉરમાળા ! ૧

નહીં કરમાતાં કૂલોની કે
નહી તૂટતા સૂતરની :
એક અખંડ અમરતા જેની
આંજો આંખ વસિતરની !

જોઈ જોઈ ધારી ધારી લ્યો એને , એ અબકા છે જ નિશાળા :
કોઈને જોઈતી હોય તો આવો , આપું મોહનની ઉરમાળા ! ૨

વૃંદાવનની કુંજો કેરી
મહેક અજળ કેા મહેકે ;
ગોધુળિયાંની ગોપીઓના
રાસ હિલોલો લહેકે :

એના દાણે દાણે બહુભર્યા છે આતમતેજ ઉછાળા !
કેઈને જોઈતી હોય તો આવો , આપું મોહનની ઉરમાળા ! ૩

કરમાં નાખ્યે કાય દીપે ને
કંઠે પ્રાણ પ્રકાશે ;
એ માળા ઉરમાં ફેરવતાં
જીવન ધન્ય જ થાશે !

લ્યો , લ્યો મોહનની ઉરમાળા , અદલ શમે ભવભવની જ્વાળા !
કેઈને જોઈતી હોય તો આવો , આપું મોહનની ઉરમાળા ! ૪

મારો દીપ

(રાગ ભૈરવી-તાલ ત્રિતાલ)

મારા દીપને કોઈ મા અડશે રે,
મારો દીપ છે આત્માની જ્યોતઃ
એવા અગ્નિને કેમ પકડશે રે-
એ ન આગિયો, એ છે ખદોત !-

સાત સાત સ્વર્ગનાં સ્વપ્ન છે સંચ્યાં ને
લાખો તારાનાં તેજઃ
દીપ બલે એ નાનો દીસે પણ
મારું પ્રદક્ષિણ છે એ જ !
એની આઠે કો આવી મા લડશે રે,
મારો આત્મ પ્રકાશે છે પોત !-મારા ૦ ૧

ક્યાં ક્યાં જળી એણે અંતર પૂર્યાં
વિશ્વોનાં નવનવ નૂરઃ
જળવા દો એને, એ જળશે તો જગશે
અગમગતો ભરપૂર !
એવા નૂરને કેમ કસડશે રે,
એને છે જગવાનની જોય !- મારા ૦ ૨

ઘાડાં તિમિર નહીં એને અંખાવે ,
 વાયુ કરે નહીં ગૂલ ;
 સર્વ ભૂતોથી એ પર છે સદાનો ,
 એ છે પ્રભુહૈયાનું કૂલ !
 એને કેમે ન કોઈ કનડશે રે ,
 એમાં વહે છે સ્વર્ગગાનાં સ્ત્રોત । મારા ૦ ૩

વાદળમાં રહે વીજ સંતાઈ ,
 ધરતીને ઉદરે રહે આગ ;
 કાયાની દીવીમાં દીપ તપે , તેનો
 પામે ન પૂર્ણ કેા તાગ :
 નવ દીવીમાં કેા દૃગ જડશે રે ,
 જ્યોતે જ્યોતજ રહે ઓતપ્રોત !-મારા ૦ ૪

દીવી દેખાય ને દીપ દેખાય નહીં ,
 એવી આ રચના અનન્ય !
 દીવી ભાંગી અંતે મટ્ટી થશે પણુ
 દીપ સદા જળે ધન્ય !
 એની ગૂંચે અદલ ના આથડશે રે ,
 નથી દીપ એ જીવન કે મોત !- મારા ૦ ૫

માથે ખાર હાથનો ઊભો

(રાગ જોગી આસાવરી-તાલ ત્રિતાલ)

માથે ખાર હાથનો ઊભો ,
માથે નાથ જગતનો સૂબો !-

સાગરના કિનારા પરના
રેતીકણથો હું તો ;
ઝુજ ચિત્તે ચિંતા શી રાખું-
રહું નિરાંતે સૂતો !
માથે ખાર હાથનો ઊભો ૦

૧

ચાર દિવસના આંદરણાશું
જીવન માનવ કેરું ;
નાથે આપ્યું, નાથ નિલાવે-
રમ્ય ઘડી કે યેરું !
માથે ખાર હાથનો ઊભો ૦

૨

હસવું રોવું, ઊઠવું, ફૂટવું :-

જળપરના પરપોટા :

ઉઠા અને સંધ્યાના જેવા

ખીલે ખરે ગલગોટા !

માથે ખાર હાથનો ઊભો ૦

૩

ચિંતાની ગાંસડી લઈ ખંભે

ચાલે જન દિનરેના :

કોણ સહે એ ભાર ખરેખર -

ધૃત્વી કે યજ એના ?

માથે ખાર હાથનો ઊભો ૦

૪

નિજ ટચલી અંગુલિ પર તો જે

હિમાચળને ધારે ,

છે ચિંતા તેને જ જગતની -

તે જ ઉગારે મારે !

માથે ખાર હાથનો ઊભો ૦

૫

આંખ સમીપ ન જોઈ શકે તે

કાલ તણું શું જાણે ?

જે શુભ યુક્ત હશે તે કરશે

નાથ અદલ નિજ ટાણે !

માથે ખાર હાથનો ઊભો ૦

૬

સુરસંદેશનો ઉત્તર

(ધોગ)

સુરજન ! પ્રભુજનને પાછું જઈ કહેજો આટલું :

તારો નાથ સ્વીકારે છે તુજ પ્રેમપ્રણામ ;

ચાહ્યું બાથ જગત આ માટે મારા સત્યમાં ,—

તું એ સમજે તોપણ કેમ પુકારે આમ ?

સુરજન ! પ્રભુજનને પાછું જઈ કહેજો આટલું ! ૧

મેં તો સર્વ દિશાઓ ખાંધી તારા લાભમાં ,

તારી આંખો નેઈ મૂમે મુજ બગતાં તેજ :

કાળાં ધનનાં ઢાંકણ ઘડીભર રહે દિલિને ,—

ત્યોતિ તણ તુજ પર શે નાખે ઢાંકણ એ જ ?

સુરજન ! પ્રભુજનને પાછું જઈ પૂછો આટલું ! ૨

તેજ અને અંધાર વિના જગપટ ન વણાય આ ,

કેવળ તેજે કે કેવળ અંધારે અંધ :

હું નહીં ચલવું તો માનવ નહીં ચાલે એવું મેં ,—

એ તો ખૂંચી પડે અધારતણે જડઅંધ !

સુરજન ! પ્રભુજનને પાછું જઈ કહેજો આટલું ! ૩

મારાં પૂર્વ અને પશ્ચિમનાં ગૃહદ્વારો ખુલે ,
 જગમાં જ્યોતિ વહાવું ત્યાંથી રંગેરંગ ;
 મધ્યાહ્ને મંધરાતે કુંદન વેરું હું બધે ,
 પણ માનવ તો ખૂંદે પૃથ્વીકળણનાં અંગ !
 સુરજન ! પ્રભુજનને પાછું જઈ કહેજો આટલું ! ૪

મારો શબ્દ સનાતન મેં તો આપ્યો ભૂખથી ,
 તેના નાદે જાગી ગૂલી રહ્યાં પ્રહ્લાંડ ;
 તમને વાણી દીધી ગુણ ગાવા ને આહવા ,
 પણ તમને તો ગમે મચવવા ઝઘડાકાંડ !
 સુરજન ! પ્રભુજનને પાછું જઈ કહેજો આટલું ! ૫

દીધા મેં તમને અમીઝરતા મોંઘા મેહુલા ,
 પણ લઈ કેદ તમે મેં કીધી તેની વીજ ?
 મેં શ્રદ્ધાની વેલ ઉગાડી જ્યાં તમ અંતરે ,
 ત્યાં મુજ હસ્તી થકી જ મેં વાવો શંકાળીજ ?
 સુરજન ! પ્રભુજનને પાછું જઈ પૂછજો આટલું ! ૬

ગામેગામ તમે મદિર બાધ્યાં મુજ નામનાં ,
 પણ ત્યાં દલ ચલાવો નટનીનાં કરી નૃત્ય ;
 સ્વર્ગે દેખારો તમ શીર , ચાલો પાતાળમાં :
 એવા દલી જૂઠા જીવને ક્યાં રહે સત્ય ?
 સુરજન ! પ્રભુજનને પાછું જઈ પૂછજો આટલું ! ૭

સત્ય લાણી પગવા લડી લેવું અસત્યોગું ભડું ,
 તોડી તિમિરોને જવું તેજ લાણી છે નેક ;—
 મળશે કેમ અમરતા કાચી કાચ તાત્યા વિના ?
 તરશે ડૂબશે પણ મુજથી ન જશે દૂર છેક !
 મુરજન ! પ્રભુજનને પાછું જઈ કહેજો આટલું ! ૮

આખું જીવન મેં જગમાં નેકી બદી તોલવા ,
 મૂકી સ્નેહ જતાં જન પીષા બદીનાં ઝેર ;
 દીધી આંખ તને , પણ તું અંતરમાં ના જુએ ;
 તું હું એક છિયે પણ તું ન જુએ કેા પેર !
 મુરજન ! પ્રભુજનને પાછું જઈ કહેજો આટલું ! ૯

હું તો જોડ્યો મારો જોલ : અજોલ રહું હવે :
 તે સ્મરતાં આવો પકડી મારી ઋતવાટ !
 જડ કાયા માયા ફાડી મુજ પાસે આવશે ,
 ત્યારે નભનભ મારી ફૂલશે છાતી વિરાટ !
 મુરજન ! પ્રભુજનને ખુટું કહી દેજો આટલું ! ૧૦

६

रेखन

તૂટેલાં આંઝરિયાં

(રાગ ધનાશ્રી-તાલ લાવણી) *

તૂટી મુજ ગયાં રે આંઝરિયાં,
નૃત્ય તે કેમ કરું હું ?-

પહો ફાટયું ને સૂરજ ઊઝ્યા,
ઊઠી અભુ સમરું હું ;
દેવતણી સેવા કરવાને
સ્નાનવિધિ વિચરું હું .
તૂટી મુજ ગયાં રે આંઝરિયાં !-

૧

સજી સોળ શણગાર રૂપાળા
સુંદર બની નીસરું હું ;
આંઝરિયાં મગમાં આંધું ત્યાં
તૂટ્યાં નેઈ થયરું હું !
તૂટી મુજ ગયાં રે આંઝરિયાં !

૨

કેણે તોડ્યાં મુજ આંઝરિયાં ?
મુજ દુર્ભાગ્ય ઠરું હું ;
મુજ ગભરાતા મનમાં કંઈ કંઈ
તર્કકૃતર્ક ભરું હું :
તૂટી મુજ ગયાં રે આંઝરિયાં !

૩

* " મેરી તો મઈ રે મયનિયાં, દધિ કયસે વસોલું ? " - એ ક'મીરપદની રાહ.

એનાં છુમછુમમાં તો લરલર
 મુજ ઊરથી ઊલટું હું ;
 કેમ કનૈયો મુજ રીઝાણું ,
 જીવને કેમ ઠરું હું ?
 તૂટી મુજ ગયાં રે આંઝરિયાં !

૪

આંઝરિયાં મુજ કોણ સમારે ?
 નૃત્યે ક્યમ ઊતરું હું ?
 મુજ હૃદીનાં આંઝરિયાં કરી
 ક્યમ મુજ પાપ ધરું હું ?
 તૂટી મુજ ગયાં રે આંઝરિયાં !

૫

વાહ, કનૈયા ! તું લઈ બેઠા !-
 ભેલે ટીખળ જખરું હું !
 છુમછુમ છુમછુમ છુમકે ફરી આ
 નૃત્યે અદલ સરું હું !
 તૂટી મુજ ગયાં રે આંઝરિયાં !-

૬

નટની

(રાગ ઝિઝોટી-તાલ દીપચંદી) *

નાચી રહી ખલક કેા નખરાતી નટની !

કેાણુ કથની કરે રે એના ઘટની ?—

નાચી રહી ખલક કેા નખરાતી નટની !

નાચી ઉષા પૂર્વતોરણે ભરતી

રંગત એની રમઝટની ;

પ્રકટ જિઠે એની ઘાઘરઘેરમાં

રંગલીલા એના પટની !

નાચી રહી ખલક કેા નખરાતી નટની !

૧

નિજ રંગમંડપે નાચતી સંધ્યા

શેલા વધારે ધૂધટની ;

નાચતી રાચતી ઊતરી જતી એ

પાર દિગંતના તટની !

નાચી રહી ખલક કેા નખરાતી નટની !

૨

* “નાચ ! તુમ જાનત હો સજ ઘટકી”—એ મીરાંબાઈના પદની રાદ.

નાચે પરિચારિકા તારિકા સાથે
 રજની ચોગમ પહુધટની :
 મોતીલરી એની વેણીમાં ઝમકે
 શોભા શી ચંદ્રમુગંટની !
 નાચી રહી ખલક કેા મખરાતી નટની ! ૩

નાચે કનૈયેા ન્યાં ગૌપીયું ગાતો
 લીલા નિજ રાધાની લટની :
 અદલ પ્રહ્લાંડનું નૃત્ય નેમ્ રાસું હું
 નીચે આ આલ ધુમ્મટની !
 નાચી રહી ખલક કેા મખરાતી નટની ! ૪

ચંદાનો હિંડોળો

(ગરબી-“ઝીણા ઝરમર વરસે મેઢ ”)

હીચિ હીચિ જાચી આલકેરી યજ ,
 હીચું ત્યાં હું સાથે , સખી !
 બેસી હોડલાની રૂપારંગી પાળ ,
 હીચું કોને હાથે , સખી ?-

હીચતી હીચતી ને અમૃત સીચતી ,
 પૂર્વથી પશ્ચિમ હું જાઉં રે ;
 કેણુ મારા હોડલાનો હીચવે હિંડોળો ?
 પાછું જોતાં હું હારી ખાઉં :
 હો ! હીચું કોને હાથે , સખી ? ૧

દૂર દૂર હીચિ પેલા હીરલ તારા ,
 હીચિ હીચિ ને રહે મલકાતા રે ;
 મારા આ હોડલાની પાળે અથડતા
 ન્યોતિના લોઢ રહે ઇલકાતા :
 હો ! હીચું કોને હાથે , સખી ? ૨

હીરની દોરી ઝાલી નભથી ઊતરતી ,
 સરતા સૌ તારલા દિગંતે રે ;
 મારું ચે હોડ્યું આ જૂલે જુલાતું ,
 સરતું ત્યાં રવિકિરણ તંતે !
 હો ! હીંચું કેને હાથે , સખી !

સુધાભર્યું આ મારું હોડ્યું ઊતરે ,
 ઘડીક થોભે પૃથ્વીઘાટે રે :
 હળવે હળવે આ મારો હીંચકો ઠરે ત્યાં
 આવીને ભેસો પુણ્યપાટે !
 હો ! હીંચું કેને હાથે , સખી !

મધમધ મોઘરિયાં

(રાગ આસાવરી-તાલ ત્રિતાલ)

મધમધ મોઘરિયાં રે

મારાં મધમધ મોઘરિયાં !

અગે અત્તર છાંટયાં આવ્યાં નાણે

ગોરાં મોંઘલિયાં !

મારાં મધમધ મોઘરિયાં રે !-

સાંજ પડે ને ઘરખાગે મુજ

મધમધ રહેતાં મહેકી ;

ધૂમતી લહુરી સાથે આવે

એની મદલર લહેકી !

મારાં મધમધ મોઘરિયાં રે !

૧

ગોરાં દૂધ સમાં કે ઘોળાં

હુંસ સમાં છે ગોરાં ;

મુજ ઉરવાડીમાં એ નાણે

બિભર્યાં રસનાં ફેરાં !

મારાં મધમધ મોઘરિયાં !

૨

ગોરા નલના તારા જેવાં
 બાગે-શ્વેત ઝખૂકે ;
 આત્માની ફેરમથી અદ્ભુત
 હૃદયસુગંધી ફૂકે !
 મારાં મધમધ મોઘરિયાં રે ! ૩

મોઘરિયાં ! તમ હૃદયક્ષ્મા આ
 ભરી દર્પણે અમ ત્યાસે ;
 અમ ઉરબાગ સદૃશ રહે મહેકી
 એવી ભક્તિસુવાસે !
 મારાં મધમધ મોઘરિયાં રે ! ૪

ભોમે મોઘરિયાં ઝખૂકે ને
 વ્યોમે મહેકે તારા !
 ઠેક અદલ વિરતાં એ અબુન્દા
 સમજે ગૂઢ અણસારા !
 મારાં મધમધ મોઘરિયાં રે ! ૫

માંડવો મોતીભર્યો રે

(આશાભર્યો તે અંમે આવિયા)

મોતીભર્યો છે મારે માંડવો ,
ને ઉપર જલર જૂલે ભિમિછાળ રે ;
માંડવો મોતીભર્યો રે :
પોણી તે પૃથ્વીને છાછને
રહું જૂલતો હું આક્રમજોળ રે !
માંડવો મોતીભર્યો રે .

૧

કરતો રહું કાળજૂની વાતડી
ને સાથે ઘેરું ગંભીરું સુજ ગાન રે ;
માંડવો મોતીભર્યો રે :
સૂર્ય શશી વળી તારલા
રોજ સુભુતા એ જાય ધરી ધ્યાન રે :
માંડવો મોતીભર્યો રે .

૨

આવે સૂસવના વાયરા ,
 ને મારી ઝાલર ઉઘે ઝોલાં ખાય રે ;
 માંડવો મોતીભર્યો રે :

ચોગમ બીડી મારાં મોતીડાં
 પાછાં માંડવ પડી છંદાય રે !
 માંડવો મોતીભર્યો રે . ૩

હરમાં જગત ખીલું જગતું ,
 ને જીભી કૈ કૈ મોઘી મહેલાન રે ;
 માંડવો મોતીભર્યો રે ;
 મોહક મોતીની મેડીએ
 ને લીલી લીલાની નવલી બિછાત રે !
 માંડવો મોતીભર્યો રે . ૪

મીઠી મીનાક્ષી જળસુંદરી
 મારે માંડવે રમતી રોજ રે ;
 માંડવો મોતીભર્યો રે :
 પડતાં પૃથ્વીજનની દૃષ્ટિએ
 સહુ ઘેલા બની કરે યોજ રે !
 માંડવો મોતીભર્યો રે . ૫

કું કું દેશોના દેહુ દોહાલા
 પડ્યા માંડવ નીચે ઢંકાઈ રે ;
 માંડવો મોતીભર્યો રે .

કું કું ખજાનાના ઢગ પડ્યા
 મહીં ઊંડે સદાના સમાઈ રે !
 માંડવો મોતીભર્યો રે .

૬

આવો , સાજનિયાં પૃથ્વીનાં !
 મારે માંડવ છે લક્ષ્મીનાં ધામ રે ;
 માંડવો મોતીભર્યો રે :

ભેશે ને ભણુશે ભેગવી ,
 તેને મળશે અહલ અલિરામ રે !
 માંડવો મોતીભર્યો રે .

૭

સ્વર્ગગંગાનું ગાન

(ઝીણા ઝરમર સરસે મેઢ)

અમૃત ભરતી હિતરું પ્રહ્લદ્વયથી આભ
હું તો સ્વર્ગગંગા , સખી !
છલછલ કરતી મારી તારાભરી છાંય :
હું તો સ્વર્ગગંગા , સખી !-

અમૃત માણં ઝળતાં દેલે આકાશે ,
વહેતાં તેમાંથી અરણે લાખો રે ;
સદિ બધી પેલાતી જતી એ અમૃતે ,
જીવન પામે ખગોળ આખો :
હો ! હું તો સ્વર્ગગંગા , સખી !-

૧

અમૃત પીતું ફળે અનંત પ્રદ્યાંડ આ ,
અમૃત પીતું જગત ખીલે રે ;
અમૃત પીતી આસે ન્યોતિઓ ઝળહળે ,
અમૃત જગજન પણ તેવાં ઝીલે :
હો ! હું તો સ્વર્ગગંગા , સખી !-

૨

આખું આ આલ મારા ઊંડળમાં વીંટું ,
 વળગી રહું શેષનાગ જેવી રે ;
 ફેલાવી મારી મોટી ફણા સહસ્ર ત્યાં
 રક્ષું હું સૃષ્ટિ આખી કેવી !
 હો ! હું તો સ્વર્ગગંગા , સખી !- ૩

કેં કે નક્ષત્રો કેરી અદ્ભુત માળાઓ
 મારે ગળે ઝૂલી વિરાળે રે ;
 સ્વર્ગનાં દ્વાર ખૂલે સામે , ન્યાં સંતો
 આવે ચઢી મુજ ન્યોતિયાળે !
 હો ! હું તો સ્વર્ગગંગા , સખી !- ૪

પુણ્યના પંથ જગના મળતા મુજ પંથમાં ,
 જતા મુજ પંથ સ્વર્ગદ્વારે રે :
 આવો , આવો , હો સાચાં સંતો થઈ આવો ,
 અદલ લઈ બહિ પલકારે !
 હો ! હું તો સ્વર્ગગંગા , સખી !- ૫

પ્રભુનો લેખ

(રાગ ઠલ્યાણુ-તાલ દાદરા)

વિશ્વ રચી તેનો ત્યાગ મેં કીધો ,
તારે માટે મેં આ લેખ છે લીધો !-

સૃષ્ટિસૌહર્યની પૂઠે ધાતો ,
માનવ ! ભૂડી મને જ તું જાતો !
સ્નેહ તજ્યો ને તેં છેડ છે લીધો :
તારે માટે મેં આ લેખ છે લીધો !- વિશ્વ ૦ ૧

મુંદરતામાં તું રહે સપડાઈ ,
મોહથી મહેજે તું જાય બંધાઈ ;
ભૂંડ્યો તું બ્રમમાં ને ધનમદ પીધો :
તારે માટે મેં આ લેખ છે લીધો !- વિશ્વ ૦ ૨

સંસારે તું ગળાડળ પેઠો ,
તારે હૈયે જઈ સેતાન બેઠો ;
મુખથી તું રમ્યો ને દુઃખથી તું બીધો :
તારે માટે મેં આ લેખ છે લીધો !- વિશ્વ ૦ ૩

હુનિયાના દાવા કેા દિન બિતરશે ,
આંખ તારી આભપાર ફરશે ;
કાંધાનો સૂધ તું આવશે સીધો !
તારે માટે મેં આ લેખ છે લીધો !- વિશ્વ ૦ ૪

સ્વપ્નાના મહેલો

(રાગ જોગિયા-તાલ દાદરા)

પ્રભુ ! મારા સુંદર સ્વપ્નાના મહેલો

આજે મારી સામે ભાંગી ભૂકો થાય !

હતા બધા ખેલણિયાના એ ખેલો ,

હવે એની જોવા ચે મળશે નહીં છાંય !-

સોના રૂપા થકી બાંધી'તી ભતિ ને

સંધ્યારંગી હતાં છાજ ,

માણેક મોતીથી જૂલતા ઝરૂખા-

સુંદર હતાં સહુ સાજ :

આજે ત્યાં ન જિલો રે એક ચે હલો ,

નહીં તેની નિશાની ચે કોઈ દેખાય :

પ્રભુ ! મારા સુંદર સ્વપ્નાના મહેલો

આજે મારી સામે ભાંગી ભૂકો થાય !-

૧

ક્યાં છે મિનારા ને ક્યાં તે કુવારા ?

ક્યાં છે તે રમણીય રાય ?

આ તો નથી ખંડિયેરે કે જિભું-

નથી કોઈ રત્ન કે કાચ !

હવે વહેતાં આંસુનો ચાલે છે રેલો ,
 જોતી રહે શૂન્યમાં તૂટતી આ કાય :
 પ્રભુ ! મારા સુંદર સ્વપ્નાના મહેલો
 આજે મારી સામે ભાંગી ભૂકો થાય ! ૨

મહેલ ગયા ને ખેલ ગયા પણ
 મુજને મળી નવી મહેલ :
 મારા જ મહેલે ઢાંક્યો હતો તારો ,
 જોઈ તે હવે શુભ પેર !

મટી સ્વપ્નઘેલો હું થઈ નાથઘેલો ,
 ત્યારે નાથ ! આવી તું મુજમાં મમાય !
 પ્રભુ ! મારા સુંદર સ્વપ્નાના મહેલો
 હવે મારાં સ્મરણુથઈ રે લેખાય ! ૩

વાણી વાગી

(રાગ કાશી-ત્રિનાલ)

વાણી વાગી , વાણી વાગી , વાણી વાગી રે ,
હો પ્રભુ ! જોની , હૈયે તારી વાણી વાગી રે !-

હોય તારા જોલ કૂટ્યા , વિચિના હૈયાએ ધૂંટ્યા :
આજે મુજને લગની લાગી રે :

હો પ્રભુ ! જોની , હૈયે તારી વાણી વાગી રે !- ૧

કંકોના છે ઢાંક્યા કણો , કંકોનાં નહીં કૂટતાં પણો ;
ભૂલ્યા લમતા કોક અલાગી રે :

હો પ્રભુ ! જોની , હૈયે તારી વાણી વાગી રે ! ૨

એ વાણીના જોલ અનેરા , ઝીલશે તેના ટળશે ફેરા :
મેં તો ત્રીસ્યા આજે જાગી રે :

હો પ્રભુ ! જોની , હૈયે તારી વાણી વાગી રે ! ૩

હોડિ હોડિ અથડ્યા સૂરો , હું તો ઝળકી જાઓ પૂરો ;
ભવની ભ્રમણા ગઈ સૌ લાંગી રે :

હો પ્રભુ ! જોની , હૈયે તારી વાણી વાગી રે ! ૪

વાણી વાગી , ઊઠ્યો જાગી , તૃપ્ત્યા ગઈ તનમનની ત્યાગી :
ધયો અઢલ પ્રભુરાગી રે :

હો પ્રભુ ! જોની , હૈયે તારી વાણી વાગી રે ! ૫

સાહેબની સગાઈ

(રામભૈરવી-તાલ ત્રિતાલ)

રહ્યો સાહેબ તુંમાં સમાઈઃ
રે હવ ! તારે તે શેની જુદાઈ?

આંખ જુએ બધું બહાર ફરી ત્યાં
જગત જુદાઈ જણાઈ;
પણ બીતર બિતરી નિરખે તો
ભેટે ત્યાં સાહેબ ધાઈ!
રે હવ ! તારે તે શેની જુદાઈ? ૧

આંખમાં વાયુ ને વાયુમાં આંખ , છે
એવી કરામત કાંઈ;
જ્યોતિમાં અગ્નિ ને અગ્નિમાં જ્યોતિ-
એ તો છે અજબ સગાઈ!
રે હવ ! તારે તે શેની જુદાઈ? ૨

તારે હૃદય તુજ સાહેબ બેઠો ,
 હસતો ત્યાં સ્નેહે જડાઈઃ
 તારી ને તેની છે જોડે અજોડ કંઈ
 વિશ્વે સદાની ધડાઈ!
 રે જીવ ! તારે તે શેની જુદાઈ? ૩

શાને જુદાઈએ તેલખે તું બ્રહ્મા ;
 શીને રહે ગંભ ખોઈ ?
 સાહેબ ને તું અતૂટ સંદર્ભ ;
 અદલ રહે રંગે રંગીઈ !
 રે જીવ ! તારે તે શેની જુદાઈ? ૪

અદ્ભુત ખેલ

(રાગ માઠ-તાલ દાદરા)

તને ક્યાં ક્યાં તે જઈ મારે ગોતવો ?
નાથ ! એવા તે શા તુજ ખેલ !-
તું તો નાખે દૂરની દૂર ટહેલ રે,
તને ગાલવો બહુ મુશ્કેલ રે :
તને લાગતાં કેમ રે રાખવો ?
નાથ ! એવા તે શા તુજ ખેલ !-

ગામીને ગોત્યાં , રાહિયેને શોધ્યાં ,
ખોળ્યાં ગુફા , વન , પહાડ :
ક્યાં યે મળે નહીં પત્તો કો તારો-
આવે વચ્ચે કુંક આડ રે :
નાથ ! એવા તે શા તુજ ખેલ !-

૧

વાદળ ઉપર મારી છલંગ ને
ત્યાંથી ફૂલો ચંદ્રપાળ :
તારાની પગથીએ પગથીએ ચડતો
મારી અનંતમાં ફાળ રે !
નાથ ! એવા તે શા તુજ ખેલ !-

૨

મેઘધનુતણી તોરણમાંથી

પહોંચ્યો હું સંધ્યાપ્રદેશ :

સૂર્યકિરણ પર સ્વાર થઈને

પામ્યો ઉધામાં પ્રવેશ રે !

નાથ ! એવા તે શા તુજ જેલ !-

૩

આલમાં અંજનિસુત સમ ઊછળ્યો ને

ફરી વળ્યો ઊંઘ અંધાર :

ઊભી અનંતતા-આંગણે મેં

પાડ્યો તુજ નામપુકાર રે !

નાથ ! એવા તે શા તુજ જેલ !-

૪

ક્યાં તું ભરાયો હશે, નાથ ! તેની

કોણ મને દેશે ભાળ ?

કલ્પનાની મારી પાંખો ગઈ તૂટી,

આવ્યો સહુ યત્નોનો કાળ રે !

નાથ ! એવા તે શા તુજ જેલ !-

૫

હારી બેઠો મુજ દેહે હું પાછે ત્યાં

ઊઝ્યો ઉરે નવો ભાસ :

હૈયે કો ઠોકા છે મારી રહ્યું ને

સોહું સોહું લે શ્વાસ રે !

નાથ ! એવા તે શા તુજ જેલ !

૬

નાથ તું ને હું ત્યાં સાથે રહીને

હેયે બજવિયે વાજ !

અદલ હું ગાઉ તારા ગીતયાં ને

બજવ્યો તું બી તુજ પખાજ રે !

નાથ ! એવાં હો આપણા ખેલ !-

તારા ચરણમાં

(રોંગ દેશ-તાલ લાંબણી)

સારું જગત ઝૂકે છે તારે ચરણ, પ્રભો !
ચરણ પ્રભો ! તારે ચરણ પ્રભો !
સારું જગત ઝૂકે છે તારે ચરણ, પ્રભો !

જમણે ચરણ પ્રીતિ રવિએ જિગવાનું ;
ડાળે ચરણ ઢળી અસ્ત થવાનું :
ચરણ વિના ક્યાંથી ચરણ, પ્રભો ?
સારું જગત ઝૂકે છે તારે ચરણ, પ્રભો !— ૧

તારા ને ચંદ્ર ચુને ચરણ દિગંતે,
ચરણે વીંટાતું ઇંદ્રધનુ ચે અનંતે :
સૌને છે તું જ પારણધરણ, પ્રભો !
સારું જગત ઝૂકે છે તારે ચરણ, પ્રભો !— ૨

- જગતની માયા તો છે ભૂઝ્યાંની બ્રાંતિ ;
 તારા જ ચરણે વિના અંતિમ કયાં શાંતિ ?
 ભરદરિયે તું જ તારણતરણ , પ્રભો !
 સારું જગત ઝૂકે છે તારે ચરણ , પ્રભો !- ૩
- તારે ચરણ માડું જીવન મેં મૂક્યું ,
 તારે ચરણ સદા શિર મુજ ઝૂક્યું :
 જીવન છે તારું જ અમીઝરણ , પ્રભો !
 સારું જગત ઝૂકે છે તારે ચરણ , પ્રભો !- ૪

७

नंदन

જ્યોતિગ્રહણ

(૫૬) *

નાથ ! જરી જરી આવે પ્રકાશ રે,
ત્યાં તો તૂટી પડે મુજ આશ રે :

નાથ ! મથન કરું તને પ્રામવા હો જી !-

નૂર નયનમાં ઊગવા રે

રહ્યાં પ્રલપલી પોપચાં કાંઈ :

ઊગ્યું, ઊગ્યું - એમ ધારતાં

તે તો પલકે જતાં ત્યાં બિગ્ધ રે !

નાથ ! મથન કરું તને પ્રામવા હો જી !- ૧

ઊઘડે બિગ્ધ એ પોપચાં રે

ફરી ફરી ગ્રહવા તું નૂર ;

આવે પ્રકાશ ન ત્યાં ફરી,

એ તો ઊલટું થયું જાણે ઉર રે !

નાથ ! મથન કરું તને પ્રામવા હો જી !- ૨

સાગર કેરી ભિમિઆ રે

આવી ડિનારે સહુ પછડાય ;

જોતજોતાં જાય જળા હઠી,

નહીં ભિમિ તે ત્યાં પકડાય રે !

નાથ ! મથન કરું તને પ્રામવા હો જી !- ૩

ચંદ્રતણી રૂડી ચાંદની રે
 આસે રેલી રહે આનંદ ;
 ચાંદની ઝીલી શકાય ત્યાં ,
 પણ ઝીલી શકાય ન ચંદ રે !
 નાથ ! મથન કરું તને પામવા હો હી ! ૪

ખરતા તારાઓ વ્યોમમાં રે
 દૃષ્ટિ સામે ઝિતરતા આ લોભ ;
 શોધ્યા ન તે ભૂમિમાં મળે ,
 જતી ન્યોતિ ઊડી એની વ્યોમ રે !
 નાથ ! મથન કરું તને પામવા હો હી ! ૫

અંતર કેરી ચાળને રે
 હું તો કરી દહિં પૂર્ણ પવિત્ર ;
 આત્મા ગ્રહે તુજ ન્યોતિને
 જેમ બિંબ ઝીલે સૂર્યચિત્ર રે !
 નાથ ! મથન કરું તને પામવા હો હી ! ૬

નાથ ! તને એમ અંતરે રે
 રાખુ ચિત્ર મમેા મ્હિગરૂપ :
 અદલ અખડ એ આનંદમાં
 બિભરે ઉગ્ના અમીરમકૂપ રે !
 નાથ ! મથન કરું તને પામવા હો હી ! ૭

પ્રભુનામ

(રાગ સારંગ-તાલ ધ્રુવાળી)

પ્રભુનામ વિના , સાર નહીં કે સત્ય ખીજો મંસારમાં ;
પ્રભુધામ વિના , પાર નહીં કે વિશ્વતણા અદ્ભૂતપારમાં ।—
પ્રભુનામ વિના ૦

આકાશે કે આધાર નહીં ,
સાગરમાં ઊર્મિસુમાર નહીં :
ક્યાં કરવું જ્યાં કે કાર નહીં ?
પ્રભુનામ વિના ૦

૧

કાદવમાં ઊગી થાય છતું
ફૂલ કમળતણું સૌંદર્યવતું .
પણ સૂર્ય વિના તે ના ખીલતું :
પ્રભુનામ વિના ૦

૨

વાદળ વિણ મેઘધનુ રહે ક્યાં ?
ધરતી વિણ સરિતા પણ વહે ક્યાં ?
માનવજીવન જઈને ગ્રહે ક્યાં ?
પ્રભુનામ વિના ૦

૩

પ્રભુનામે વિશ્વતણી હસ્તી ,
 છે જડજેવનગી સૌ વસ્તી :
 પ્રભુવિભુ કયાં જીવનગી મસ્તી ?
 પ્રભુનામ વિના ૦

૪

નહીં વસ્તુ થકી છાયા તૂટે ,
 નહીં લાક્ષી હયાથી કે ચૂટે ;
 નહીં પ્રભુથી પ્રભુનું વિન્ધ છૂટે :
 પ્રભુનામ વિના ૦

૫

પગપગ પ્રભુનું સતનામ જપો ,
 મગમગ પ્રભુનું જાતમાંહીં તપો ,
 કરી જન્મ સફળ આ અદલ ધપો !
 પ્રભુનામ વિના ૦

૬

સાહેબો કે દાસ ?

(રાગ જોગિયા-તાલ દાદરો)

મારાં વહાલાં બધાં ગયાં ચાલી ,
હવે મારે અંતર શી રહી આશ ?
મારું હૈયું થયું બધું ખાલી :
હવે મારા સાહેબા ! તું કર ત્યાં વિલાસ !—

મારે આ ઓરડે આવી તું બેસે તો
છે મારા ઘરનાં કંઈ મૂલ્ય ;
તું વિણ આપું આ જીવન હું તડપ્યો ને
થઈ ગયો તરણાને તૂટ્ય :

હવે હાથ આ મારો તું ઝાલી
અહીં મારે હૈયે કરી લે આવાસ !
મારાં વહાલાં બધાં ગયાં ચાલી ,
હવે મારે અંતર શી રહી આશ ?—

૧

મારો એ સાહેબો ત્યાં આવીને બેઠો
મારી પલાંઠી અછૂટ :
આ લાવ ને પેડું આપ મને,—એમ
માગ્યો એ જાય અખૂટ !

મારા ઘરમાં તો કૂટલી તાળી-
ક્યાંથી લાવું-આવું તે સૌ એની પાસ ?

મારાં વહાલાં બધાં ગયાં ચાલી ,
હવે મારે અંતર શી રહી આશ ?- ૨

એનો તો એરડો ચાલ્યો ભરાતો ,
ને ઘર માડું થઈ ગયું શૂન્ય :
ઓ રે સાહેબા ! તું બેઠો હસે, આ તે
મારાં છે પાપ કે પુણ્ય ?

ત્યાં તો જ્યોતિ રહી બધે ફાલી ,
ઊઝ્યા મારી આંખે ત્યાં નવલા ઉગસ :

મારાં વહાલાં બધાં ગયાં ચાલી ,
હવે મારે અંતર શી રહી આશ ?- ૩

ઓ રે સાહેબા ! તું ઊધો સદાનો-
ભૂંડને આપે તું મોજ :
લકત આ તારો રહે રાતો પળેપળ
કરતાં ખરી તુજ ખોજ !-

અરે ઘેલા ! હે ભ્રમ તુજ ટાળી !
હું હું કોની પાસે તે તું જ તપાસ !

ભરી દીધું મેં હર તુજ ખાલી :
હવે તારો સાહેબો ધરો તુજ દાસ !-

(મારી ધન્ય આ પગ મેં નિદ્રાળી :
ભલે, માગ સાહેબા ! તું કર ત્યાં વિલામ !)- ૪

શરણું

(. રઘુપતિ રામ રહેમાં રહેજે રે)

પ્રભુ મારા પ્રાણુ ! સદા મને સહાજો રે !

સાચા સ્નેહનાં અમૃત પાજો !-

પ્રભુ ૦

મેં તો શરણું તમારું જ લીધું રે ,

જીવનભર તમ કીર્તન કીધું રે ;

તમ મહેરતણું અમી પીધું :

પ્રભુ મારા પ્રાણુ ! સદા મને સહાજો રે ! ૧

સગાંવહાલાંમાં કોણ છે મારો રે ?

લાગે સર્વ સસાર આ ખારો રે :

મારો હાથ સદા હવે ધારો !

પ્રભુ મારા પ્રાણુ ! સદા મને સહાજો રે ! ૨

નહીં લીલા આ બધી લલચાવે રે ,

નહીં માયા હવે કે ઠગાવે રે :

હું તો બેઠો હવે તમ નાવે ;

પ્રભુ મારા પ્રાણુ ! સદા મને સહાજો રે ! ૩

મેં તો નાખ્યું બાધું ત્યાગદૂષે રે,
જોઈ હું આ જગત જુદે રૂપે રે;
હવે અન્ય ન કો ધૂપ ધૂપે :

પ્રભુ મારા પ્રાણ ! સદા મને સહજો રે ! ૪

ધસતાં ચક્રમક અગ્નિ જળૂકે રે,
વીજ પડતાં તો મેઘ ધડૂકે રે :
તમ જ્યોતિ પામ્યે આત્મ બૂકે !

પ્રભુ મારા પ્રાણ ! સદા મને સહજો રે ! ૫

આવ્યાં જીવનનાં હવે આણાં રે,
કેમ ચૂકું એ મોંઘેરાં ટાણાં રે ?
આપો નાથ ! એ લાખેણાં લહાણાં !

પ્રભુ મારા પ્રાણ ! સદા મને સહજો રે ! ૬

ખરો ભક્ત

(રાગ ખમાય-તાલ ધુમાળા) *

ભક્ત ખરો તો તે જ રહે જે
ભક્તિરસે રેલાઈ રે,
પળપળ શ્વાસે પ્રભુ સરકે ને
હૃદયે રહે ધડકાઈ રે.-

ક્ષણક્ષણ જેની જીભે સરતું
પ્રભુનું નામ વદાઈ રે,
અંતરકૂપે ફરતી માળા
રહે પ્રભુભાવ લિંગાઈ રે.- ભક્ત ખરો ૦ ૧

ખોલી નભઅંધાર ખતાવે
જીવનમર્મો ગાઈ રે,
એવું જ્ઞાન ભરે મુઠ્ઠીભર
રહે આલે ઉભરાઈ રે!- ભક્ત ખરો ૦ ૨

મન વચને ને કર્મે રાખે
ઉર એકત્વ જ છાઈ રે,
રવિ અગ્નિ ને જ્યોતિ સદા જ્યમ
એક જ રહે ઝલકાઈ રે.- ભક્ત ખરો ૦ ૩

* "જીભલડી રેતને હરિચરણ ગાતાં આવડું આળસ કયાંથીરે,"-એ રાહ.

કાચ સમું નિજ ભવન રાખે ,
 દુઃખમાં લલે પ્રિદાઈ રે ,
 સ્વચ્છ ભવનના નિજ આદર્શો
 દાખે મન સુખદાઈ રે .- ભક્ત ખરો ૦ ૪

પ્રભુને માટે , જગજન માટે ,
 આપે સેવા ધાઈ રે ,
 લાખ વિપત્તિ મટે પણ ને નહીં
 જાય કદી ગભરાઈ રે .- ભક્ત ખરો ૦ ૫

પ્રભુજ્યોતિનાં દર્શન થાતાં
 જાય નહિ છલકાઈ રે ,
 અદલ સરલહર ભક્ત જયે નિજ
 અર્પણમાં જ ભુજાઈ રે !- ભક્ત ખરો ૦ ૬

મહુની બાથ

(મનને ચઢાવી મેશ્યું ચાકડે રે)

તારી તે બાથ કેવી મોટી છે, સાહેબા રે !

અનંતતાને ઘેરી લેતી રે ;

અણગણ તારિકા ને નિહારિકાઓ રે

તારે અંતર ફરતી રહેતી રે :

તારી તે બાથ કેવી મોટી છે, સાહેબા રે ! ૧

તારી તે બાથ એવી મોટી છે, સાહેબા રે !

અમને ત્યાં ચિંતા રહે શેની રે ?

બિલો તું ખાસે ત્યાં તો હુધો ઝખ મારે રે,

તારી કને છે મકદ્દર કેની રે ?

તારી તે બાથ કેવી મોટી છે, સાહેબા રે ! ૨

ચંદ્ર પૃથ્વીની ફેરી ફરતો રહે રે,

પૃથ્વી ને ગ્રહો રવિની ફેરી રે ;

સૌ ગ્રહોને લઈ રવિ આકાશે ધૂમતો રે,-

પણ એ સૌને તું લેતો ઘેરી રે !

તારી તે બાથ કેવી મોટી છે, સાહેબા રે ! ૩

હોય હજારે અરિઓ સામે ઊછળતા રે ,
 એક જ અંગુલિ બસ છે તારી રે !
 તું તો ભલાનો ભેરુ સદા રહે પાસે રે ,
 ઓચિંતો આવી લે ઉગારી રે !
 તારી તે બાથ કેવી મોટી છે, સાહેબા રે ! ૪

તારી આ ઓથે રહ્યો જગતે હું છવી રે ,
 દેહના દૈત્યો સાથે લડતો રે ;
 તારા સંદેશ ગંગાજળશા ઝીલીને રે
 આપું દુનિયાને પડતો ખડતો રે !
 તારી તે બાથ કેવી મોટી છે, સાહેબા રે ! ૫

આખા આ વિશ્વને લે આલ ઊણમાં રે ,
 આલને તું રાખે તુજ હથેલીમાં રે !
 મારા સ્નેહની રે બાથ અદલ તું જાણે રે :
 રાખે તનેય ઉરથેલીમાં રે !
 તારી તે બાથ કેવી મોટી છે, સાહેબા રે ! ૬

આસાચિઠ્ઠી

(રાગ દેશ-ચતુશ્રજનિ-કદારવે) *

તુંને લંટવાને આલું છું , પ્રભુ ! ધર ભાળજે રે ।
પ્રભુ ! સંભાળજે રે ! તુંને ૦

પૃથ્વી લંટી , સાગર લંટ્યા ,
બ્યોમતણા તારાયે અંટ્યા ;
ખૂટ્યા સર્વ ખજાના અહીં : ત્યાં ન્યાળજે રે !
પ્રભુ ! સંભાળજે રે ! તુંને ૦ ૧

મેઘધનુષનાં તોરણ લીધાં ,
શુષ્ક ઉપા સંધ્યાને કીધાં ,
ગંગાનાં અમી રે પીધાં ભરી કાળજે રે !
પ્રભુ ! સંભાળજે રે ! તુંને ૦ ૨

પૃથ્વીના રસ લીધા કાઢી !
આભ નિચોવ્યાં હાથ ઉપાડી ;—
મૂકી આડી દ્વાર ભલે તુજ હાળજે રે !
પ્રભુ ! સંભાળજે રે ! તુંને ૦ ૩

પડપડ વિશ્વતણાં મેં ખોળ્યાં ,
 અનંતતાનાં તણિયાં ઘોળ્યાં :
 તારાં ખોલ્યાં વચન સદા તું પાળજે રે !
 પ્રભુ ! સંભાળજે રે ! તુંને ૦ ૪

નહીં આ તુજ અંધાર ડરાવે ,
 નહીં ધીજના લાલા અટકાવે ;—
 લાખ લલે તુજ તારકણાં ઊજાળજે રે !
 પ્રભુ ! સંભાળજે રે ! તુંને ૦ ૫

હૂંટી લઉં તુજ ધામ ધસીને ,
 હરી લઉં તારું હૃદય હસીને :
 મુજમાં અદલ વસીને સંવત મહાસને રે !
 પ્રભુ ! સંભાળજે રે !
 તુંને હૂંટી તું આજ્યો, પ્રભુ ! મુજથું ચાલજે રે !
 ખૂબ સંભાળજે રે !—
 તુંને હૂંટવાને આવું હું, પ્રભુ ! ધર ભાળજે રે !
 પ્રભુ ! સંભાળજે રે !— ૬

અખોલ આનંદ

(૫૬) *

મારો સાહેબ મારે હૈયે રહે હસતો રે,
 હૈયે વસીને રાજ કરતો રે :
 ખૂણે ખૂણેથી હૈયું પ્રાપ્ત કરીને રે
 ન્યોતિ ન્યોતિથી બધું ભરતો રે !
 મારો સાહેબ મારે હૈયે રહે હસતો રે . ૧

તમારો દેવ તો ત્યાં બેસીને દેવજે રે
 હીરામોતીમાં રહે મઢાઈ રે ;
 તમે તો હાથ જોડી પૂજા કરીને રે
 પાછા જતા નિજ ધંધે ધાઈ રે !
 મારો સાહેબ મારે હૈયે રહે હસતો રે . ૨

મારો સાહેબ મારે હૈયે રહે રમતો રે
 મારી સાથે મુજ બાપુ જોવો રે ;
 મારાં રમકડાં જાણે લઈ લઈ છુપાવે રે,
 હું ત્યાં રહું તો દેતો મેવો રે !
 મારો સાહેબ મારે હૈયે રહે હસતો રે . ૩

તમારો દેવ તો ત્યાં જડાયો દેવજો રે
 બની મતા પૂજારી ડેરી રે !
 તમે તો માગો બહુ બહુ પણ એ શું આપશે રે !-
 બેઠો પૂજારી એને ઘેરી રે !
 મારો સાહેબ મારે હૈયે રહે હસતો રે . ૪

મારો સાહેબ મારે હૈયે રહે રાચનો રે ,
 ભૂલી જતો ત્યાં સ્વર્ગ એનું રે !
 મારા ભજનસૂરોને તારા બનાવી રે
 નયવે સૌને ફૂંકી નિજ વેણુ રે !
 મારો સાહેબ મારે હૈયે રહે હસતો રે . ૫

તમારો દેવ જાગે ઘંટાથી દેવજો રે ,
 તમે ન ડેઈ ઘંટે જાગો રે !
 અલખ લખ બધું તમને છે સરખું રે , -
 તમે તો સત્તા દોલત માગો રે :
 મારો સાહેબ મારે હૈયે રહે હસતો રે . ૬

મારો સાહેબ મારા હૈયામાં જુલે રે ,
 અને હું એની ડેઈ જુલું રે :
 અમારા ખેલ એવા ગુપત ખેલિયે રે ,
 અબોલ આનંદે હું હું રે !
 મારો સાહેબ અદલ હૈયે રહે હસતો રે . ૭

આવશે મા !

(ક્યા માગું રે મેં ક્યા માગું)

આવશે મા , કેઈ આવશે મા !

અમે જઈએ અંધારે ત્યાં કેઈ આવશે મા !—

દુનિયાના દીવા ઘણું ટમટમ ટમકે ,

દીવા એ લાવી ત્યાં ટમકાવશે મા !

અમે જઈએ અંધારે ત્યાં કેઈ આવશે મા ! ૧

દુનિયા દિવાની અમને જીવવા ના દેતી ;

મુઆને હાવે કેા સતાવશે મા !

અમે જઈએ અંધારે ત્યાં કેઈ આવશે મા ! ૨

સૂર્ય શશીના લડકા , નિશદિન હોળી :

એવા સંસારે ફરી સપડાવશે મા !

અમે જઈએ અંધારે ત્યાં કેઈ આવશે મા ! ૩

તાપમાં તાવે કે એ જોળે ધરફમાં :

એવી આ લોમે ફરી ભરમાવશે મા !

અમે જઈએ અંધારે ત્યાં કેઈ આવશે મા ! ૪

મુખમાં છે પળપળ પ્રભુ ને જગલમાં છુરી :

એવા દંભી જીવને ગેયવાવશે મા !

અમે જઈએ અંધારે ત્યાં કોઈ આવશે મા ! ૫

તમારા ભારી લપકા તમને મુબારક !

અમને પાછા અદલ બોલાવશે મા !

અમે જઈએ અંધારે ત્યાં કોઈ આવશે મા ! ૬

આણી

(રાગ પરજ-તાલ ત્રિતાલ)

વાયાં વાયાં કંઈ નવતેરાં વહાણાં ,
આવ્યાં આવ્યાં હો આલનાં આણાં !-

મોંઘી મોંઘી છે મેઘની માળા ,
ભમ્યા તે પરે રગ નિરાળા ;
આજે લાખેણાં મળશે કૈં લહાણાં :
આવ્યાં આવ્યાં હો આલનાં આણાં ! ૧

ઝીણી ઝીણી લહર વહેતી આવે ,
મોંઘો નાથ સંદેશ સુણાવે ;
ફૂલે ફૂલે રહ્યાં ઝીલી શાણાં :
આવ્યાં આવ્યાં હો આલનાં આણાં ! ૨

આગણુ વાળ્યાં ને જળ છંટાવ્યાં ,
ચોકચાંદણુ ચે ઠીક કરાવ્યાં ;
વેર્યાં જાળરે મોતીના દાણા :
આવ્યાં આવ્યાં હો આલનાં આણાં ! ૩

એના હાથે પેગામ તે લેશે ,
એને સ્નેહે આલિંગન દેશે ;
આ તો જીવનનાં મોંઘેરાં ટાણાં :

આવ્યાં આવ્યાં હો આલનાં આણાં ! ૪

એના કરમાં કર મૂકીને પળવું ,
એને પગલે પગલું પુણ્યે ફળવું ;
વણાયા જીવનનાં તાણાવાણાં :

આવ્યાં આવ્યાં હો આલનાં આણાં ! ૫

ખૂંટ્યાં ખારણાં પ્રભુધર કેરાં ,
મીઠાં ગીત વહે રમ્ય ઘેરાં ;
અદલ છૂટશે ત્યાં જીવન-ઉખ્યાણાં :

આવ્યાં આવ્યાં હો આલનાં આણાં ! ૬

સાહેબાનાં ખોરડાં

(પાલવડો મારા મેલો મોહનજી)

અંજન અંજયાં ઊંડાં આલમની આંખમાં ,

રજનીનાં રાત્ર્ય પથરાયાં જગે :

એક પછી એક મારા સાહેબાનાં ખોરડાં

ઊડેરાં આલમમાં અગમગ અગે !

અંજન અંજયાં ઊંડાં આલમની આંખમાં . ૧

સૂરજની અજાણતી અલર ઊંચકાઈ ત્યાં

ઊંડાણે આલમનાં પ્રગટી રહ્યાં ;

ધીમે ધીમે મારા સાહેબાનાં ખોરડાં

નવનવ પ્રકાશમાં પલકી રહ્યાં !

અંજન અંજયાં ઊંડાં આલમની આંખમાં . ૨

તપતાં આ આખા યે જીવનના તાપમાં

સાહેબના ધામની પ્રતીક્ષા કીધી :

મેંઘાં મેંઘાં મારા સાહેબાનાં ખોરડાં

આજે લાગે રહ્યાં મુજને ચીંધી !

અંજન અંજયાં ઊંડાં આલમની આંખમાં . ૩

લાખો દીવાળીના દીવાઓ દેશમાં

હૈયાના ભાવો અગાવ્યા કરે :

લાખો લાખો મારા સાહેબાનાં ખોરડાં

અમૂકતી ન્યોતિઓ હૈયે લરે !

અંજન અંજયાં ઊંડાં આલમની આંખમાં . ૪

નયનોની કીકીઓ નાચે ઉલ્લાસમાં ,
 આનંદનાં ઝરણાં અનોખાં વહે :
 અબકી અબકી મારા સાહેબાનાં ખેરડાં
 નવલી મથાલ અમ છવને ગ્રહે !
 અંજન અંજલયાં ઊડાં આલમની આંખમાં . ૫

મંદિર ને માળિયાં દીકાં ખુદુ દીપતાં ,
 મહેલો ને મેડીઓની શોલા ઘણી :
 ઊંચાં ઊંચાં મારા સાહેબાનાં ખેરડાં
 દીપે અતોલ જાણે હીરાકણી !
 અંજન અંજલયાં ઊડાં આલમની આંખમાં . ૬

વહુલા વતનમાં અમારાં એ ખેરડાં
 આજે હે દુરથી જ્યોતિ નરી :
 એ રે લાખેણાં મારા સાહેબાનાં ખેરડાં
 ક્યારે વસાવશું ત્યાં જઈને ફરી ?
 અંજન અંજલયાં ઊડાં આલમની આંખમાં . ૭

ઊતરશે મેઘધનુસીડી આકાશથી ,
 જઈશું ઉપર અમે તે પર ચઢી :
 ખુલશે ખુલશે મારા સાહેબાનાં ખેરડાં
 ઠરશું ત્યાં સાહેબાને વળગી
 અંજન અંજલયાં ઊડાં આલમની આંખમાં . ૮

પ્રભુધરના દીવડા

(રાગ આસાવરી-તાલ ત્રતાલ)

દીવડા તગતગે રે , દીવડા તગતગે રે !
મામે ઝગમગે રે , દીવડા તગતગે રે !-

સૌ સંસારવતનને મૂક્યું
મેં તો પાછળ આજ ;
અંધારે ગૂંચવાઈ ગયો ને
તકડ્યો મુક્તિ કાળ :

પગલાં ડગમગે રે , ત્યાં કંઈ ઝગમગે રે !
દીવડા તગતગે રે , દીવડા તગતગે રે !

૧

દીવડાને સામે રાખી હું
પડતો નવસે પંથ :
કંઈ કંઈ સાદ સુણીને મારું
ચળતું ઘડીભર ચંત :

આંખો ચગચગે રે , ત્યાં કંઈ ઝગમગે રે !
દીવડા તગતગે રે , દીવડા તગતગે રે !

૨

નયનોની કીકીઓ નાચે ઉડલાસમાં ,
 આનંદનાં ઝરણાં અનોખાં વહે :
 ઝબકી ઝબકી મારા સાહેબાનાં ખોરડાં
 નવલી મથાલ અમ છવને થોડે !
 અંજન અંજલયાં ઊડાં આલમની આંખમાં . ૫

મંદિર ને માળિયાં દીઠાં બહુ દીપતાં ,
 મહેલો ને મેડીઓની શોભા ઘણી :
 ઊંચાં ઊંચાં મારા સાહેબાનાં ખોરડાં
 દીપે અતોલ જાણે હીરાકણી !
 અંજન અંજલયાં ઊડાં આલમની આંખમાં . ૬

વહાલા વતનમાં અમારાં એ ખોરડાં
 આજે દે દૂરથી જ્યોતિ નરી :
 એ રે લાખેણાં મારા સાહેબાનાં ખોરડાં
 કેયારે વસાવશું ત્યાં જઈને ફરી ?
 અંજન અંજલયાં ઊડાં આલમની આંખમાં . ૭

જિતરશે મેઘધનુસીડી આકાશથી ,
 જઈશું ઉપર અમે તે પર ચઢી :
 ખુલશે ખુલશે મારા સાહેબાનાં ખોરડાં ,
 ઠરશું ત્યાં સાહેબાને વગગી પડી !
 અંજન અંજલયાં ઊડાં આલમની આંખમાં . ૮

શુદ્ધિપત્ર

પાનું	લીટી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૩૭	૧૧	પ્રેમનાં	પ્રેમના
૪૫	૧૧	નૂરે	નૂરે ?
૬૦	૪	• ય	પંથ
૬૩	૧૨	કૂટે	કૂટે
૬૮	૬	જીવનાં	જીવન
૬૮	૧૨	જીવનાં	જીવન
૭૬	૪	ખેલેલા	ખેલેલા !
૮૮	૧	૪	તે
૧૧૫	૧૨	આંઝરિયું i	આંઝરિયાં
૧૧૬	૧	નાથ	નાથ !

એ ઉપરાંત છેવટનું છપાતાં કેાઈ બીજાં કે વિરામચિહ્નો પડી ગયાં હોય, તો વાચકે કૃપા કરીને તે સુધારી લેવાં.

વહાલાં બોલે , સહજન બોલે ,
 બોલે જડ જનલોક :
 દંભી દુનિયા કરવા માગે
 નિશ્ચય મારો ફેક :
 ખેંચે ડગડગે રે , ત્યાં કંઈ જગમગે રે !
 દીવડા તગતગે રે , દીવડા તગતગે રે !

૩

અંધારાને પાછળ મૂકું ,
 દહતા ભરું મુજ પાપ ;
 દીવડા તો બહુ જગજગ કરતા
 ખેંચે મુજને ત્યાંય !
 મારગ ધગધગે રે , ત્યાં કંઈ જગમગે રે !
 દીવડા તગતગે રે , દીવડા તગતગે રે !

૪

જડજાંબર કાંટા ને પથરા
 સર્વ વટાવી જાઉં :
 મુજ આત્માદીપ સાથ અદલ એ
 દીવડામાં જ સમાઉં !
 જીવન મધમધે રે , સ્વર્ગો જગમગે રે !
 દીવડા તગતગે રે , દીવડા તગતગે રે !

૫

SOME OPINIONS ON

New Light on the Gathas of Holy Zarathushtra

(By A. F. Khabardar, Dcub's Royal Oct., bound in cloth and g'l., nearly 900 pages, Gujarati Edition Rs. 20-0-0 net, packing and postage Rs. 2 0 extra)

'The Poet Khabardar has produced this big volume with much labour bestowed on it for years. Everywhere one meets with real research work, the result of his deep studies and conclusions of his own. Notwithstanding his very indifferent health he has acquired a new and difficult language like the Gathic, and after a few years of concentrated studies he has published this valuable book. I sincerely believe that due encouragement should be given to such books. *This work is a veritable Treasure Trove.* The book will surely be very useful not only to the Parsi scholars, but also to our Hindu brethren for his research in the Vedic language... If an English translation of a real research work like this is made and sent to the scholars as well as the libraries of Europe and America, they will surely give due attention to such a scholarly work and try to give something new to the world'.

—Erwad Bomanji N. Dhabhar, M.A., the Doyen of Avesta and Pahlavi Scholars.

'We are pleased to have this work not only because of its intrinsic worth but because of the influence of Zoroastrianism on Western religions and philosophies. A new critical edition of the Ahu navaiti Gāthā is therefore most welcome. The transliterations of the Text, the very copious commentary on its language and meaning, the glossary, the essays on Zarathushtra and his religion and the other aids provided for the study of the Text should be most helpful to students of this work and of Zoroastrianism in general. The parts which are translated into English are readable and illuminating.'

—Charles W. Mearns, Asst. Director of the Columbia University Libraries, City of New York, U S A

ખબરદારનાં અન્ય લોકપ્રિય સર્જનો

કલ્યાણિકા : ભક્ત હૃદયની આરતૂ અને તત્ત્વચિંતનના ગાંભીર્યથી તરબોળ સુગેય લોકપ્રિય દાળોમાં રચાયેલાં ભાવવાહી કાવ્યો અને ભજનોનો ઉત્તમ સંગ્રહ, ટિપ્પણ સાથે : ૩૦ બે

દર્શનિકા : જીવનનાં ગૂઢ રહસ્યો સમજાવતું આધ્યાત્મિક તત્ત્વચિંતનથી ભરપૂર સરળ શૈલી અને એક જ છંદ વડે જર્મિ અને અર્થનો સમન્વય સાધતું ૬૦૦૦ પંક્તિનું સંગમ મુક્તકમય લોકપ્રિય દીર્ઘ કાવ્ય. સુધારેલી નવી આવૃત્તિ : ૩૦ સાડા ત્રણ

રાસચંદ્રિકા-(ભાગ ૧-૨ સાથે) માધુર્યને ને પ્રસાદથી ભરપૂર સરળ ભાષામાં તથા અનેકાનેક પરિચિત દાળમાં રચાયેલા, ગરવી ગુજરાતજીને કંઠે રમી રહેલા ૧૨૫ ગરબા ને રાસનો ૩૦૦ પૃષ્ઠનો સંગ્રહ.

૩૦ સાડા ત્રણ

ભજનિકા : ગુજરાત મહાગુજરાતમાં ધરધર ગવાતાં ભક્તિમાં તરબોળ કરે એવાં અનેક રાગમાં રચાયેલાં સુંદર ભજનો : ૩૦ અઢી

નૃદનિકા : ભક્તિમાવનાં ૨૦૨ સોનેટો : ખીજી આવૃત્તિ. ૩૦ ચાર આ પુસ્તકોની કિંમત કર્તાએ જે અહીં રાખી છે તે વધારાનો દરક કાપપણ પુસ્તકવિદેતાને નથી.

ભારતનો ટંકાર : શૌર્ય ને સ્વાધીનતામાં કુરુણ ને વીર રસથી છલકાતા, જાગ્રતિ, જોમ ને અંખનાથી ઝળહળતાં લોકપ્રિય થયેલાં રાષ્ટ્રીય ગીત કાવ્યોનો સંગ્રહ. ચોથી આવૃત્તિ : ૩૦ દોઢ

રાષ્ટ્રિકા : “ભારતનો ટંકાર” સિવાયનાં પ્રારંભથી અત્યાર સુધીમાં પ્રસંગે પ્રસંગે નવનવા છંદો ને રાહોમાં લખાયેલાં અને અનિ લોકપ્રિય થયેલાં ગ્રેરક ને જુરસાદાર ૭૨ રાષ્ટ્રીય કાવ્યોનો અદિતીય સુંદર સંગ્રહ : ૩૦ અઢી થીજી ધરાનશાહનો પત્રાડો : પારસીઓ ધર્મને કાળે પોતાનો ધરાન સ્વદેશ તજીને હિંદુસ્તાન ગુજરાતમાં આવ્યા ત્યારથી આજ સુધીના બનાવોનો આ ૯૧ કડીનો લાખો પત્રાડો છે. ત્રીજી આવૃત્તિ.

આઠ આના

ગુજરાતી કવિનાની રચના-કળા : મુગ્ધ મુનિવર્તિની તરફથી ૬૬૨ વસનજી માધવજી બાપ્પાન-માળામાં અપાયેલાં પાંચ અબ્બાસ-પૂર્ણ વિસિષ્ટ બાપ્પાનો ૫ ૨૫૦ પૃષ્ઠ પૃષ્ઠ : ૩૦ એક

૩૦ ચાર આ પુસ્તકોની કિંમત કર્તાએ જે અહીં રાખી છે તે વધારાનો દરક કાપપણ પુસ્તકવિદેતાને નથી. (પોસ્ટેજ ભરવું)

મુખ્ય વિદેતા : એન. એમ. ત્રિપાઠી સિમિટેડ, પ્રિન્સેમ કદી-સુબર્બ ૨

"You have treated the subject in such a masterly way that I do not understand how you have for so many years hidden from us such a treasure of knowledge. Even men of letters who had been in close touch with you could not come to know that your acquaintance of Sanskrit, Vedic, Avestan, English and other languages as well as your knowledge of such difficult subjects like Phonology etc. was so deep and unfathomable. Your Book is unique and monumental. It is a milestone in the Research Literature of India as it tries to show in no uncertain terms that Parsis and Hindus in the dim ages of the past were one united nation, so far as Religion was concerned. You have reduced all the Avestaic words into their original forms as they existed as in Vedic Sanskrit. Your intimate knowledge of Astrology has helped you to unravel the intricacies of many problems. The very title of your Book (with what is contained therein) is expressive and prepares the reader for what he would find between the covers.

—Divan Bahadur K. M. Jhaveri, M.A., LL.B.

It does not require a specialist to appreciate the vast erudition, the deep spiritual perception and the wide spirit of humanism that suffuse your work. The fruit of your researches and the loving labour that you must have been giving to the work for years show the artist and man of taste in you. Your book reminds me of Thucydides's phrase for his own work: "It is a possession for ever." For a wide public not familiar with Gujarati I would like to find your interpretation of the Gathas given in an international language like English. Your valuable work will have an honoured place in my library and I look forward to profit from it both scientifically and spiritually."

—Dr Sanjiv Kumar Chatterji, M.A., D. Litt. (London) etc etc
Head of the Dept of Comparative Philology the University of Calcutta